

*Załącznik do Uchwały Nr 7/68/23/VII
Zarządu Województwa
Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 14 lutego 2023 r.*

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia w Województwie Warmińsko-Mazurskim na 2023 rok

OLSZTYN 2022

Spis treści

Wstęp.....	3
DEFINICJE I OBJAŚNIENIA	4
1. Uwarunkowania strategiczne i programowe.....	9
2. Diagnoza sytuacji na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim.....	13
2.1. Wybrane zjawiska kształtujące sytuację społeczno-gospodarczą województwa.....	13
2.2. Aktywność ekonomiczna mieszkańców województwa	18
2.3. Poziom i stopa bezrobocia rejestrowanego.....	21
2.4. Struktura regionalnego bezrobocia.....	23
2.5. Oferty wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej	27
2.6. Zapotrzebowanie na pracowników z zagranicy	28
2.7. Zwolnienia grupowe.....	30
3. Wstępny monitoring RPDZ za 2022 rok.....	31
4. Wyzwania i prognoza zmian na rynku pracy w 2023 r.	32
5. Priorytety, cele i kierunki działań w 2023 roku	36
6. Priorytetowe grupy osób.....	39
7. Zarządzanie realizacją RPDZ w 2023 roku.....	41
7.1. Główne źródła finansowania	41
7.2. Monitoring RPDZ na 2023 rok.....	43
Załącznik 1. Wskaźniki monitoringu RPDZ na 2023 rok	44

Wstęp

Opracowanie Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia jest wykonaniem postanowień art. 8, ust. 1 pkt 1 oraz art. 3 ust. 4 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 roku (Dz.U.2022.690 z późn. zm.). Przepisy te obligują samorząd województwa do cyklicznego opracowywania regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia, który określa i koordynuje politykę rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w regionie. Wyznaczane są w nim priorytety i przykłady działań, które realizowane będą w danym roku. Wybór obszarów priorytetowych wynika z diagnozy sytuacji na rynku pracy w regionie, uwzględnia także zapisy długo i średniookresowych dokumentów strategicznych. Przy opracowaniu dokumentu brane są również pod uwagę prognozy zmian zachodzących w różnych obszarach związanych z rynkiem pracy. Na kształt rynku pracy w 2023 roku wpływ będzie miało wiele zróżnicowanych czynników. Już dziś niektóre podmioty gospodarcze zaczynają doświadczać poważnych problemów związanych nie tylko z wysoką inflacją i wzrostem cen nośników energii, ale również utrudnionym dostępem do surowców. Spowolnienie gospodarcze nie przekłada się jeszcze na rynek pracy. Jak wynika z danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w listopadzie 2022 roku stopa bezrobocia wyniosła w Polsce 5,1%, a w regionie 8,5%, co jest najlepszym wynikiem od 32 lat.

Przygotowaniem Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2023 r. zajmuje się Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie. Do realizacji tego zadania powołany został zespół ds. opracowania *Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w województwie warmińsko-mazurskim na 2023 rok*. Do zadań Zespołu należało przede wszystkim określenie obszarów/priorytetów działań regionalnej polityki rynku pracy w 2023 r. oraz grup bezrobotnych i osób wymagających szczególnego wsparcia.

Kierunków polityki rynku pracy nie można wyznaczyć pomijając inne obszary, które związane są z rynkiem pracy. Dlatego też do konsultacji RPDZ na 2023 rok zaproszeni zostali eksperci z różnych dziedzin, co pozwoliło kompleksowo spojrzeć na analizowane zjawiska i wypracować propozycje zapisów odpowiadających bieżącym wyzwaniom. Wśród nich są przedstawiciele Wojewody oraz Samorządu Województwa; powiatowych urzędów pracy, Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy, regionalnych struktur organizacji związkowych i organizacji pracodawców, nauki i szkolnictwa, organizacji pozarządowych, a także przedstawiciele: Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A., Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., Urzędu Statystycznego w Olsztynie, Oddziału Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Olsztyńskiej Łoży Business Centre Club.

DEFINICJE I OBJAŚNIENIA

Wyjaśnienie podstawowych pojęć i zagadnień zostało przygotowane w oparciu o *Ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz.U.2022, poz. 690 z późn. zm.) – zwana dalej Ustawą, jak również *Słownik pojęć stosowanych w badaniach statystycznych statystyki publicznej*.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – podstawę prawną badania stanowi Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U.2022, poz. 459). Od I kwartału 2021 r. w Badaniu wprowadzono zmiany metodologiczne dotyczące przede wszystkim: 1) definicji pracujących (w konsekwencji ma to wpływ na populację osób niepracujących, czyli bezrobotnych oraz biernych zawodowo i rzutuje także na ich wzajemne relacje opisywane wskaźnikami), 2) metodologii wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy (dostosowanie treści i kolejności pytań do wymagań nowych aktów prawnych oraz umiejscowienia ich w kwestionariuszu), 3) zakresu podmiotowego – zasadniczą częścią badania objęte są osoby w wieku 15-89 lat (do IV kw. 2020 r. były to osoby w wieku 15 lat i więcej).

Bezrobotni wg BAEL – osoby w wieku 15-74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy, tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni – tydzień badany), aby znaleźć pracę,
- były gotowe (zdolne) podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zostały zaliczone także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ już ją znalazły i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Bezrobotny według Ustawy – oznacza osobę, o której mowa w art. 1 ust. 3 pkt 1 i 2 lit. a–g, lit. i, j, l oraz osobę, o której mowa w art. 1 ust. 3 pkt 2 lit. ha, która bezpośrednio przed rejestracją jako bezrobotna była zatrudniona nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres co najmniej 6 miesięcy, oraz osobę, o której mowa w art. 1 ust. 3 pkt 3 i 4, niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub w danej służbie albo innej pracy zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu programu nauczania tej szkoły lub w szkole wyższej, gdzie studiuje na studiach niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli:

- ❖ ukończyła 18 lat,
- ❖ nie ukończyła 60 lat – kobieta lub 65 lat – mężczyzna,
- ❖ nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobiera nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego,
- ❖ nie nabyła prawa do emerytury albo renty z tytułu niezdolności do pracy, przyznanej przez zagraniczny organ emerytalny lub rentowy, w wysokości co najmniej najniższej emerytury albo renty z tytułu niezdolności do pracy, o których mowa w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ❖ nie jest właścicielem lub posiadaczem samoistnym lub zależnym nieruchomości rolnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U.2019, poz. 1145

- z późn. zm.), o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
- ❖ nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej, chyba że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 2 ha przeliczeniowych ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie,
  - ❖ nie złożyła wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej albo po złożeniu wniosku o wpis: zgłosiła do ewidencji działalności gospodarczej wniosek o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej i okres zawieszenia jeszcze nie upłynął, albo nie upłynął jeszcze okres do, określonego we wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej, dnia podjęcia działalności gospodarczej,
  - ❖ nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub nie odbywa kary pozbawienia wolności, z wyjątkiem kary pozbawienia wolności odbywanej poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego,
  - ❖ nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,
  - ❖ nie pobiera na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego,
  - ❖ nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,
  - ❖ nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego, o którym mowa w art. 70 ust. 6,
  - ❖ nie podlega, na podstawie odrębnych przepisów, obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników,
  - ❖ nie pobiera na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów zasiłku dla opiekuna.

Bezrobotny bez kwalifikacji zawodowych – to osoba nieposiadająca kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu.

Bezrobotny długotrwale – oznacza to bezrobotnego pozostającego w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.

Bezrobotny do 30. roku życia – to osoba, która do dnia zastosowania wobec niej usług lub instrumentów rynku pracy nie ukończyła 30 roku życia.

Bezrobotny powyżej 50. roku życia – to osoba, która w dniu zastosowania wobec niej usług lub instrumentów rynku pracy ukończyła co najmniej 50 rok życia.

Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych - jest państwowym funduszem celowym. Składki na FGŚP opłaca się tylko za zatrudnionych pracowników lub zleceniobiorców. Środki z FGŚP przeznaczone są m.in. na roszczenia obejmujące: wynagrodzenia za pracę; wynagrodzenia za czas, kiedy pracownik był niezdolny do pracy, ze względu na chorobę; wynagrodzenia za okres urlopu; odprawę pieniężną należną wskutek rozwiązania umowy o pracę bez winy pracownika; ekwiwalent pieniężny za urlop należny za rok kalendarzowy, w którym ustał stosunek pracy itp.

Fundusz Pracy – państwowy fundusz celowy, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw pracy. Przychodami Funduszu Pracy są zgodnie z art. 106 ustawy między innymi:

- ❖ obowiązkowe składki, na Fundusz Pracy;

- ❖ dotacje z budżetu państwa;
- ❖ środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej na współfinansowanie projektów finansowanych z Funduszu Pracy;
- ❖ odsetki od środków Funduszu Pracy pozostających na rachunkach bankowych dysponenta Funduszu Pracy oraz samorządów województw, powiatów, Ochotniczych Hufców Pracy i wojewodów;
- ❖ odsetki od środków Funduszu Pracy pozostających na wyodrębnionych rachunkach bankowych, których obowiązek utworzenia wynika z obowiązujących przepisów lub umów zawartych na ich podstawie z dysponentem funduszu, będących w dyspozycji kierownika jednostki organizacyjnej realizującej zadania finansowane ze środków Funduszu Pracy;
- ❖ spłaty rat i odsetki od pożyczek udzielonych z Funduszu Pracy;
- ❖ środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, przeznaczone na współfinansowanie działań z zakresu udziału publicznych służb zatrudnienia w EURES;
- ❖ środki ze sprzedaży akcji i udziałów, o których mowa w art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników oraz zwrot środków z Banku Gospodarstwa Krajowego, pochodzących z wypłaty pożyczek dla osób fizycznych podejmujących działalność gospodarczą,
- ❖ środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, przeznaczone na współfinansowanie działań publicznych służb zatrudnienia innych niż projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- ❖ odsetki od wolnych środków przekazanych w zarządzanie zgodnie z przepisami o finansach publicznych;
- ❖ inne wpływy.

Środki Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji bezrobotnych są limitowane, a ich wysokość dla poszczególnych województw, ustalana jest corocznie na podstawie wzoru algorytmicznego. Ze środków Funduszu Pracy wypłaca się również zasiłki z tytułu bezrobocia. Środki na zasiłki nie wchodzą w limit przyznawany przez ministra właściwego ds. pracy na aktywizację zawodową. Urzędy pracy otrzymują środki na ten cel odpowiednio do zgłaszanych potrzeb (wiąże się to ze zmienną liczbą bezrobotnych uprawnionych w danym miesiącu do pobierania zasiłku).

Ludność bierna zawodowo - wszystkie osoby w wieku 15–89 lat, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie w aktywny sposób lub poszukiwały pracy aktywnie, ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ już ją znalazły i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
  - ✓ dłuższym niż trzy miesiące,
  - ✓ do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Od 2021 roku przyczyny bierności określane są dla populacji biernych zawodowo w wieku 15–74 lata. Wśród tych biernych zawodowo wyróżnia się grupę zniechęconych, do której należą osoby nieposzukujące pracy, ponieważ są przekonane, że jej nie znajdą.

Miejsca aktywizacji zawodowej – m.in. staże, prace społecznie użyteczne oraz przygotowanie zawodowe dorosłych.

Oferta pracy – oznacza wolne od wymagań naruszających zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, w rozumieniu przepisów prawa pracy, zgłoszenie przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy co najmniej jednego wolnego miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w określonym zawodzie lub specjalności w celu uzyskania pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy – zgodnie z art. 49 ustawy to:

- ❖ bezrobotny do 30 roku życia,
- ❖ bezrobotny długotrwale,
- ❖ bezrobotny powyżej 50 roku życia,
- ❖ bezrobotny korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej,
- ❖ bezrobotny posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- ❖ bezrobotny niepełnosprawny,
- ❖ poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu lub niewykonujący innej pracy zarobkowej opiekun osoby niepełnosprawnej, z wyłączeniem opiekunów osoby niepełnosprawnej pobierających świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłek dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Oświadczenie o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi - jest składane przez podmiot powierzający wykonywanie pracy, w celu wpisu oświadczenia do ewidencji oświadczeń przez Powiatowy Urząd Pracy. Dokument uprawnia cudzoziemca do wykonywania pracy bez obowiązku posiadania zezwolenia, jeżeli wykonywana jest ona na warunkach określonych w tym oświadczeniu. Powiatowy urząd pracy właściwy ze względu na siedzibę lub miejsce stałego pobytu podmiotu wpisuje oświadczenie o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczeń, jeżeli: 1) cudzoziemiec, któremu zostanie powierzona praca jest obywatelem Republiki Armenii, Republiki, Białorusi, Republiki Gruzji, Republiki Mołdawii lub Ukrainy (do 28 X 2022 r. także obywateli Federacji Rosyjskiej); 2) praca cudzoziemca nie jest związana z działalnością sezonową; 3) okres wykonywania pracy wskazany w złożonym oświadczeniu nie jest dłuższy niż 24 miesiące; 4) praca cudzoziemca nie jest związana z: pełnieniem funkcji w zarządzie osoby prawnej, prowadzeniem spraw spółki komandytowej lub komandytowoakcyjnej jako komplementariusz lub działaniem w charakterze prokurenta podmiotu z KRS; 5) wysokość wynagrodzenia cudzoziemca nie będzie niższa od wynagrodzenia pracowników wykonujących pracę porównywalnego rodzaju lub na porównywalnym stanowisku.

Pracujący wg BAEL - są to wszystkie osoby w wieku 15 - 89 lat, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,

- miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą;
- z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych);
- z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczani są również uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Stopa bezrobocia – procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo (tzn. pracującej i bezrobotnej).

Wskaźnik zatrudnienia – udział pracujących (ogółem lub danej grupy, np. kobiet) w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Współczynnik aktywności zawodowej – udział ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy, np. kobiet) w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Zadania fakultatywne - do zadań fakultatywnych należą m.in: (1) koszty wezwań, zawiadomień, przekazywania świadczeń (2) koszty badań i analiz rynku pracy (3) koszty systemu teleinformatycznego (4) koszty materiałów informacyjnych i szkoleniowych (5) koszty audytu zewnętrznego (6) koszty wyposażenia i działalności klubów pracy (7) koszty szkolenia kadr zatrudnienia (8) refundacja dodatków do wynagrodzeń (9) koszty kwalifikowalne realizacji projektów (10) koszty wydawania informacji o działaniach PSZ w ramach EURES (11) koszty sądowe i egzekucyjne (12) informacje zawodowe, pośrednictwo i poradnictwo (13) koszty organizacji partnerstwa lokalnego (14) koszty rad rynku pracy (15) koszty systemu EURES (16) informacje o usługach i partnerach rynku pracy.

Zatrudnienie niesubsydiowane – zatrudnienie na otwartym rynku, niefinansowane ze środków Funduszu Pracy.

Zatrudnienie subsydiowane – zatrudnienie finansowane ze środków Funduszu Pracy m.in. w ramach: prac interwencyjnych; robót publicznych; podjęcia działalności gospodarczej; podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego; podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie; podjęcia pracy w ramach bonu zatrudnieniowego, świadczenia aktywizacyjnego, grantu na telepracę, refundacji składek na ubezpieczenie społeczne, dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego powyżej 50. roku życia, refundacji część kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne skierowanych bezrobotnych do 30. roku życia.

Zezwolenie na pracę sezonową dla cudzoziemca może być wydane dla obywateli wszystkich państw spoza Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Zezwolenie wydaje się, jeśli cudzoziemiec ma wykonywać pracę w zakresie działalności bezpośrednio związanych z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem lub gastronomią i zakwaterowaniem (rozporządzenie ws. podklasy działalności według klasyfikacji PKD, w których wydaje się zezwolenia na pracę sezonową). Zezwolenie na pracę sezonową wydaje starosta właściwy ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi na okres nie dłuższy niż 9 miesięcy w roku kalendarzowym.

1. Uwarunkowania strategiczne i programowe

W myśl przepisów *Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia powinien powstawać w oparciu o zapisy Krajowego Planu Działań i uwzględniać strategię rozwoju województwa, w tym w zakresie polityki społecznej. Jednak w czasie, gdy opracowywany był *Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia w województwie warmińsko-mazurskim na 2023 rok*, MRiPS nie przedstawiło jeszcze założeń krajowej polityki rynku pracy na przyszły rok, a obowiązującym w tym zakresie dokumentem jest nadal *Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2022 rok*. Projekt tego dokumentu w styczniu i lutym 2022 r. był przedmiotem uzgodnień i konsultacji społecznych. Już po ich zakończeniu, w związku z agresją Rosji na Ukrainę, projekt uzupełniono o odniesienia do podjętych działań polskich publicznych służb zatrudnienia na rzecz integracji na rynku pracy osób przybywających do Polski z Ukrainy. Wskazane w KPDZ priorytety polityki zatrudnienia na rok 2022 r. są z jednej strony odpowiedzią na wciąż aktualne wyzwania wynikające z konieczności umacniania borykających się z problemami gospodarki i rynku pracy, a drugiej strony – odpowiedzią na długofalowe i obserwowane od kilku lat trendy w gospodarce i demografii (cyfryzacja i postęp technologiczny oraz starzejące się społeczeństwo).

Podane przez rząd główne cele KPDZ na 2022 rok to:

- ✓ lepsze dopasowanie umiejętności kadr do wymogów rynku pracy (podnoszenie i dostosowanie umiejętności kadr do potrzeb rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem zapotrzebowania na umiejętności cyfrowe; tworzenie i doskonalenie metod prognozowania zapotrzebowania na zawody, kompetencje i nowe umiejętności w perspektywie długoterminowej, np. 5 i 10 lat);
- ✓ podniesienie jakości zatrudnienia oraz wydajności pracy w Polsce (dalsze zmniejszanie segmentacji na rynku pracy i promowanie stabilnych form zatrudnienia; wzmocnienie dialogu społecznego; działania na rzecz jakości nowych form zatrudnienia, w tym rozwój pracy zdalnej);
- ✓ efektywne i sprawiedliwe wykorzystanie kapitału kadrowego Polski (pomoc osobom biernym zawodowo i poszukującym pracy; wspieranie godzenia obowiązków rodzinnych z zawodowymi; działania na rzecz młodych osób oraz osób z niepełnosprawnościami; prace nad nowymi ustawami dot. rynku pracy; rozwój usług elektronicznych w zakresie usług rynku pracy);
- ✓ efektywne i ukierunkowane zarządzanie migracjami zarobkowymi (lepsze zarządzanie migracjami zarobkowymi, pomoc pracownikom cudzoziemcom; ograniczanie migracji krótkoterminowej na rzecz migracji średnio/długoterminowej i ciągłej; wspieranie powrotów osób z emigracji oraz repatriantów; działania na rzecz ułatwienia integracji obywateli Ukrainy na polskim rynku pracy).

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2023, zgodnie z art. 3 ust. 4 *Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* powinien uwzględniać także regionalne dokumenty strategiczne.

Podstawowym dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki rozwoju województwa jest *Warmińsko - Mazurskie 2030.Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*. Główny cel Strategii stanowi spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur

z regionami Europy, natomiast cele strategiczne to:

- kompetencje przyszłości,
- inteligentna produktywność,
- kreatywna aktywność,
- mocne fundamenty.

Kierunki działań określone w *Strategii Warmińsko - Mazurskie 2030* znajdą swoje odzwierciedlenie w *Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia w województwie warmińsko-mazurskim na 2023 rok*, m.in. w zakresie:

- ✓ realizacji zintegrowanych programów aktywizacji i integracji (w tym bezrobotnych, bezdomnych, osób z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych zagrożonych dziedziczeniem ubóstwa oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób starszych);
- ✓ wspierania, zdobywania i podnoszenia kwalifikacji i umiejętności; rozszerzania kierunków kształcenia i oferty nauczania; zwiększania dostępu mieszkańców regionu do edukacji i zatrudnienia; organizacji staży u pracodawców;
- ✓ wspierania współpracy organizacji biznesowych, instytucji rynku pracy z organizacjami edukacyjnymi (głównie szkoły zawodowe) oraz naukowymi i badawczo-rozwojowymi w celu lepszego dopasowania profili nauczania do wymogów gospodarki;
- ✓ wspierania przedsiębiorczości (mentoring, szkolenia, wspólne działania promocyjne);
- ✓ pozyskiwania wykwalifikowanych kadr; działania na rzecz wzrostu kwalifikacji pracowników oraz wzrost kwalifikacji przedsiębiorców; wspierania wymiany informacji i doświadczeń między organizacjami działającymi w systemie podnoszenia kompetencji mieszkańców; wspieranie współpracy projektowej i innych organizacji działających w systemie podnoszenia kompetencji mieszkańców oraz kształtujących kulturę pracy;
- ✓ wspierania zmian organizacyjnych w firmach w kierunku uelastycznienia pracy i wykorzystania nowoczesnych technologii; wsparcie rozpoczynających pracę na własny rachunek, w tym w sektorze ekonomii społecznej; wspieranie wdrażania modelu przedsiębiorczości przyjaznej osobom niepełnosprawnym;
- ✓ tworzenia monitoringu rynku pracy i systemu edukacji poprzez bank informacji o potrzebach rynku pracy i możliwościach kształcenia ustawicznego, wspieranie wymiany informacji i doświadczeń organizacji działających na rynku pracy i związaną z nim edukacją;
- ✓ doradztwa w zakresie warunków rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej; promocja postaw przedsiębiorczych;
- ✓ budowania partnerstw.

Określając roczną politykę rynku pracy nie sposób nie nawiązać do *Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2025 roku*, która jest dokumentem o długofalowym horyzoncie czasowym precyzującym cele i priorytetowe kierunki działania. Jako cel wiodący określono w nim: *Wzrost zatrudnienia oraz aktywności zawodowej mieszkańców regionu*, a w nim trzy priorytety:

- wzrost zatrudnienia (w którym jako podstawowy typ działań wyznaczono m.in. wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy; aktywizacja osób bezrobotnych i poszukujących pracy;

wspieranie mobilności mieszkańców; rozwój innowacyjnych i konkurencyjnych miejsc pracy; sprawne i efektywne koordynowanie działań PSZ w regionie);

- wzrost poziomu jakości kształcenia (a w nim: wspieranie wysokiej jakości edukacji, w tym kształcenia ustawicznego; podnoszenie kompetencji kadr dla potrzeb regionalnej gospodarki; współpraca ze szkołami w harmonizowaniu kształcenia zgodnego z potrzebami rynku pracy);
- włączenie zawodowe i społeczne osób zagrożonych wykluczeniem (w tym: integracja grup defaworyzowanych z rynkiem pracy; ograniczanie poziomu wykluczenia społecznego mieszkańców regionu; zwiększenie dostępności miejsc pracy i usług społecznych).

Ustawa o promocji zatrudnienia, będąca podstawą sporządzenia regionalnego planu działań, nakłada obowiązek uwzględniania w nim zapisów regionalnej strategii w zakresie polityki społecznej. W naszym województwie rolę tę pełni *Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030*.

Celem głównym Strategii jest *Wzmocnienie spójności społecznej regionu Warmii i Mazur oraz poprawa warunków życia mieszkańców przy współpracy środowisk lokalnych i partnerów działających w obszarze polityki społecznej*. Realizacji i wdrażaniu Strategii służy siedem obszarów strategicznych:

- Cel strategiczny 1: wzmocnienie aktywności oraz samodzielności osób i rodzin.
- Cel strategiczny 2: wzrost jakości życia osób starszych.
- Cel strategiczny 3: zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym.
- Cel strategiczny 4: zintegrowanie i wzmocnianie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami oraz zjawiskiem przemocy.
- Cel strategiczny 5: ograniczenie bezrobocia oraz bierności zawodowej wśród mieszkańców województwa.
- Cel strategiczny 6: zwiększenie udziału ekonomii społecznej i solidarnej w rozwoju społeczności lokalnych.
- Cel strategiczny 7: budowanie spójności społecznej poprzez wzmocnienie kapitału społecznego.

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia w województwie warmińsko-mazurskim na 2023 r. wpisuje się we wszystkie wymienione obszary, a szczególnie w Cel strategiczny 5 - *ograniczenie bezrobocia oraz bierności zawodowej wśród mieszkańców województwa*.

Ramy, w których winny znaleźć się zadania województwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej, wyznacza ponadto program regionalny *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027*. W ramach zatwierdzonego przez Komisję Europejską Programu, województwo warmińsko-mazurskie może liczyć na niemal 1,8 mld euro (UE). Pieniądze przeznaczone zostaną m.in. na rozwój przedsiębiorczości i infrastruktury oraz działania włączające społecznie i edukację.

W obszarze gospodarki i edukacji priorytetami na najbliższe lata będą m.in.:

- Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (CS1.iii).
- Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości (CS1.iv).
- Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (CS4.d).
- Poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym poprzez walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych oraz przez wspieranie wprowadzenia dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego (CS4.e).
- Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (CS4.g).

W obszarze rynku pracy priorytetami będą:

- Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej (CS4.a)
- Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy (CS4.b)
- Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (CS4.d)
- Wspieranie integracji społeczno-ekonomicznej obywateli państw trzecich, w tym migrantów (CS4.i)

WUP w Olsztynie w ramach programu *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027* będzie odpowiedzialny za projekty ukierunkowane m.in. na:

- aktywizację zawodową osób bezrobotnych przez powiatowe urzędy pracy,
- poprawę sytuacji zawodowej kobiet oraz osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, cywilno-prawnych i o niskim wynagrodzeniu (tzw. ubogich pracujących),
- modernizację instytucji rynku pracy,
- wsparcie osób zwalnianych z przyczyn dotyczących zakładu pracy, tzw. outplacement,
- integrację zawodową obywateli państw trzecich, w tym migrantów.

2. Diagnoza sytuacji na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim

2.1. Wybrane zjawiska kształtujące sytuację społeczno-gospodarczą województwa

Rok 2022 to okres niepewności związanej ze skutkami pandemii oraz z wojną toczącą się za naszą wschodnią granicą. Coraz większa liczba podmiotów gospodarczych boryka się z różnego rodzaju trudnościami, chociaż wskaźniki makroekonomiczne nie oddają jeszcze w pełni obrazu spowolnienia gospodarczego.

Tabela 1 . Wybrane dane dotyczące sytuacji gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2020 – 2022 (okres od stycznia do listopada)

Wyszczególnienie	I-XI 2020		I-XI 2021		I-XI 2022	
	wartość	zmiana do poprzedniego roku	wartość	zmiana do poprzedniego roku	wartość	zmiana do poprzedniego roku
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw (w tys. osób)	137,6	-7,8%	136,2	-1,0%	139,2	+2,2%
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (w zł)	4 341,35	+6,0%	4 807,82	+10,7%	5 304,20	+10,3%
Produkcja sprzedana przemysłu (w mln zł)	29 621,4	-16,4%	36 396,3	+13,6%	46 734,1	+7,1%
Produkcja sprzedana budownictwa (w mln zł)	4 324,5	+23,4%	4 363,4	+0,9%	5 201,1	+19,2%
Liczba mieszkań oddanych do użytkowania	5 737	+4,7%	5 279	-1,0%	6 993	+32,5%
Liczba podmiotów gospodarki narodowej (REGON) (w tys.)	136,2	+3,2%	140,6	+3,2%	143,9	+2,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego w listopadzie 2020,2021,2022; Urząd Statystyczny w Olsztynie

W okresie styczeń–listopad 2022 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie 139,2 tys. osób i wzrosło w porównaniu do analogicznego okresu 2021 r. (o 2,2%). W skali roku większą liczbę zatrudnionych odnotowano m.in. w *zakwaterowaniu i gastronomii* (wzrost o 21,2%), mniejszą m.in. w *informacji i komunikacji* (spadek o 13,9%).

Rosnąca inflacja przekłada się na coraz większą presję płacową. Jak podaje GUS w listopadzie 2022 r. ceny wzrosły przeciętnie o 0,7% w stosunku do poprzedzającego miesiąca i były o 17,5% wyższe niż przed rokiem². W okresie styczeń–listopad 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w regionie ukształtowało się na poziomie 5 304,20 zł, o 10,3% wyższym od notowanego w analogicznym okresie 2021 roku.

Do końca listopada 2022 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie osiągnęła wartość (w cenach bieżących) 46 734,1 mln zł i była (w cenach stałych) o 7,1% wyższa niż przed rokiem. O 19,2% zwiększyła się również produkcja sprzedana budownictwa, która ukształtowała

² Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w listopadzie 2022 r., GUS 2022

się na poziomie 5 201,1 mln zł. Nie zmniejszyły się również wskaźniki dotyczące budownictwa mieszkaniowego. W 2022 r. w okresie styczeń–listopad w regionie oddano do użytkowania 6 993 mieszkania - o 1 714 (o 32,5%) więcej niż w tym samym czasie przed rokiem. Inwestorzy indywidualni oddali mieszkania o ponad 2-krotnie większej przeciętnej powierzchni użytkowej niż deweloperzy, były to jednak mieszkania o przeciętnej powierzchni użytkowej mniejszej niż w roku ubiegłym. W 2022 r. zarówno wśród mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym (ogółem w regionie 10 110), jak i wśród mieszkań, których budowę rozpoczęto (7 314) dominowali deweloperzy.

W jedenastu miesiącach 2022 r. sprzedaż detaliczna była o 9,1% większa niż przed rokiem. Wzrost sprzedaży odnotowano m.in. w grupach: *paliwa* (o 41,0%), *żywność, napoje i wyroby tytoniowe* (o 32,9%). Spadek sprzedaży wystąpił m.in. w grupach: *pojazdy samochodowe, motocykle, części* (o 27,2%) i *tekstylia, odzież, obuwie* (o 26,3%). Sprzedaż hurtowa wzrosła w przedsiębiorstwach handlowych (o 35,4%), spadła w hurtowych (o 0,7%).

W regionie obserwujemy systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Na koniec listopada 2022 roku w rejestrze REGON figurowało 143,9 tys. podmiotów, o 2,3% więcej niż przed rokiem. Liczba zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wyniosła 103,7 tys. i w porównaniu z analogicznym okresem 2021 r. wzrosła o 2,3%.

Mniej korzystnie niż przed rokiem kształtowały się niektóre wskaźniki ekonomiczno-finansowe. W okresie styczeń–wrzesień 2022 r. wynik finansowy brutto przedsiębiorstw, który wyniósł 2 313,6 mln zł był bardziej korzystny od uzyskanego rok wcześniej (wzrost o 47,4 mln zł, o 2,1%). O 1,3 pkt proc. pogorszył się natomiast wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności (koszty uzyskania tych przychodów zwiększyły się o 28,3%). Wskaźniki rentowności obrotu brutto i obrotu netto pogorszyły się po 1,3 pkt proc³. Wskaźnik płynności finansowej II stopnia zmniejszył się o 2,5 pkt. proc⁴. Jedynie wskaźnik rentowności sprzedaży produktów, towarów i materiałów poprawił się i wzrósł o 0,3 p. proc⁵.

Utrzymująca się od lat dobra koniunktura gospodarcza miała swoje odzwierciedlenie m.in. w rosnącej z roku na rok liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W II połowie 2022 r. gospodarka polska wkroczyła w okres spowolnionej dynamiki wzrostu. Przedsiębiorcy coraz silniej odczuwają narastające ograniczenia działalności gospodarczej, a dla wielu decydujący może być I kwartał 2023 r. Wzrost kosztów prowadzenia działalności i obciążeń podatkowo-składkowych może skłaniać niektórych przedsiębiorców do ucieczki w szarą strefę, która zwiększa się z roku na rok. Jak szacuje Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych do końca 2022 r. udział szarej strefy w skorygowanym PKB powiększy się i będzie wynosić 18,9%. Dla porównania w 2018 roku wynosiła 18,0%, a w 2021 – 18,3% *.

*na podstawie: Szara strefa 2022, Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych; Warszawa 2022

³ Wskaźnik rentowności obrotu brutto/netto to relacja wyniku finansowego brutto/netto do przychodów ogółem.

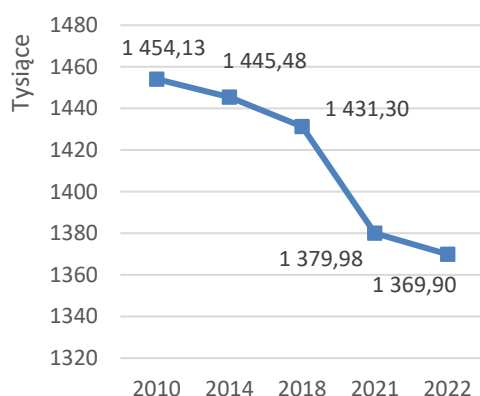
⁴ Wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

⁵ Relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów.

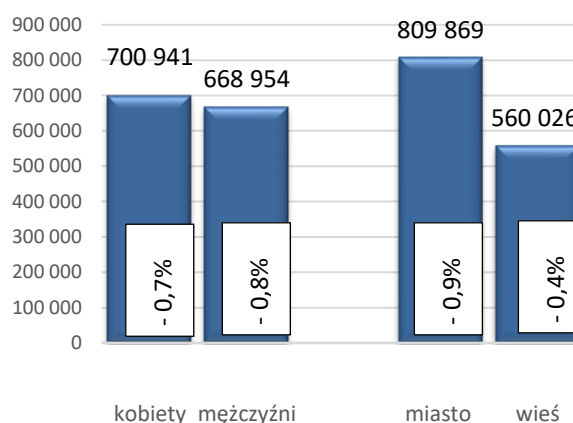
Populacja województwa zmniejsza się systematycznie od 2010 r. Od tego roku w regionie ubyło 84,2 tys. osób. Na koniec czerwca 2022 roku województwo warmińsko-mazurskie zamieszkiwało 1 369 895 osób. W odniesieniu do stanu sprzed roku liczba mieszkańców regionu zmniejszyła się o 0,7% (spadek o 10 088 osób). Dla porównania przed rokiem (czerwiec 2020/2021) spadek ukształtował się na tym samym poziomie 0,7% (9 871 osób).

W I półroczu 2022 r. kobiety (700 941 osób) stanowiły 51,2% mieszkańców naszego regionu. Ponad 59% ludności Warmii i Mazur mieszkało w miastach (809 869 osób).

Wykres 1. Ludność województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2010-2022 (stan na 30 VI)

Wykres 2. Ludność w województwie warmińsko-mazurskim wg stanu na 30 VI 2022 r. (spadek do 30 VI 2021)

Źródło: Bank Danych Lokalnych; GUS

W okresie ostatniego roku (czerwiec 2022 wobec czerwca 2021 r.) w województwie zmniejszyła się zarówno liczba kobiet, jak i mężczyzn - odpowiednio o 2,8% (o 20 278 osób) i 3,0% (o 20 470 osób). Spadek liczby ludności widoczny jest tak w miastach jak i na wsi, przy czym dynamika spadku liczby mieszkańców wsi jest większa i wynosi 3,2% (spadek o 18 297 osób). Liczba osób zamieszkałych w miastach zmniejszyła się w tym okresie o 2,7% tj. o 22 451 osób.

Wśród przyczyn spadku liczby ludności podawany jest malejący wskaźnik przyrostu naturalnego oraz migracje. W I półroczu 2022 r. przyrost naturalny na 1 000 ludności w województwie warmińsko-mazurskim był ujemny i wyniósł: -5,04 (dla porównania w 2021 r. kształtował się na poziomie -6,70). W Polsce wartość omawianego wskaźnika w 2022 roku wynosiła -4,27, zaś w I półroczu 2021 r. -5,51.

Saldo migracji na pobyt stały na 1 000 ludności w regionie również przybrało wartości ujemne i w I półroczu 2022 r. wynosiło -2,0 (w 2021 r. -1,7). Na pobyt stały do innych województw wyjechało 8 808 osób, a kraj opuściło 331 osób.

Tabela 2. Migracje na pobyt stały w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2020-2022 (I półrocze)

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
migracje wewnętrzne na pobyt stały			
napływ	7 411	7 575	7 548
odpływ	8 557	8 739	8 808
saldo migracji wewnętrznych	-1 146	- 1 164	- 1 260
migracje zagraniczne na pobyt stały			
imigracja	179	168	241
emigracja	117	226	331
saldo migracji zagranicznych	62	-58	-90

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Region, tak jak cały kraj, mierzy się z problemem starzejącego się społeczeństwa. W I półroczu 2022 r. odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w populacji województwa warmińsko-mazurskiego zwiększył się do 22,2% (przed rokiem wynosił 21,3%, a w I połowie 2019 r. – 20,8%). W I półroczu 2022 r. populacja osób w wieku poprodukcyjnym liczyła 304 089 osób, o 3 605 więcej niż w tym samym czasie przed rokiem (wzrost o 1,2%).

Tabela 3. Struktura mieszkańców województwa i kraju według ekonomicznych grup wieku w latach 2019-2021 (stan na 30 czerwca)

Lata	wiek przedpro-dukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny	wiek przedpro-dukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny
	osoby			udział procentowy		
2020	258 731	865 606	296 177	18,2	60,9	20,8
2021	255 993	854 166	300 484	18,1	60,6	21,3
2022	252 717	813 089	304 089	18,4	59,4	22,2
Zmiany	w osobach			w pkt proc.		
2020/2021	-2 738	-11 440	4 307	-0,1	-0,3	+0,5
2021/2022	-3 276	- 41 077	3 605	+0,3	-1,2	+0,9
Zmiany:	w %					
2020/2021	-1,1	-1,3	+1,5	x	x	x
2021/2022	- 1,3	-4,8	+1,2	x	x	x

Źródło: Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym (stan na 30.06) za lata 2020– 2022; GUS.

Systematycznie maleje natomiast liczba i udział procentowy osób w wieku produkcyjnym. W analizowanym czasie (stan na 30.06.2022 r. wobec 30.06.2021 r.) populacja ta zmniejszyła się o 41 077 osób (spadek o 4,8%), a jej odsetek był niższy o 1,2 pkt proc. Na koniec czerwca 2022 r. w województwie odnotowano 813 089 osób w wieku produkcyjnym, które stanowiły 59,4% ogółu ludności w regionie.

W tym samym czasie w regionie obserwujemy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście udziału procentowego tej grupy. W ostatnim roku (biorąc pod uwagę koniec czerwca 2022 i 2021 r.) ich liczba w regionie zmniejszyła się o 1,3% (o 3 276 osób), a udział procentowy zwiększył się o 0,3 pkt proc. Tym samym przełamany został trwający od kilku lat trend spadku wartości odsetka omawianej grupy w ogólnej

strukturze mieszkańców. Na koniec czerwca 2022 r. w województwie warmińsko-mazurskim odnotowano 252 717 osób w wieku przedprodukcyjnym, którzy stanowili 18,4% mieszkańców.

Pogłębiający się proces starzenia społeczeństwa odzwierciedlają także rosnące wskaźniki obciążenia demograficznego.

Tabela 4. Wskaźniki dot. starzenia się społeczeństwa i obciążenia demograficznego w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym			Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi*			Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem			Mediana wieku		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
POLSKA	66,7	68,3	69,3	27,2	28,1	28,9	18,1	18,5	18,9	41,3	41,6	41,9
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	63,3	66,7	67,9	24,4	26,2	27,2	16,6	17,5	18,1	40,7	41,6	42,0

*liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 15-64 lat

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

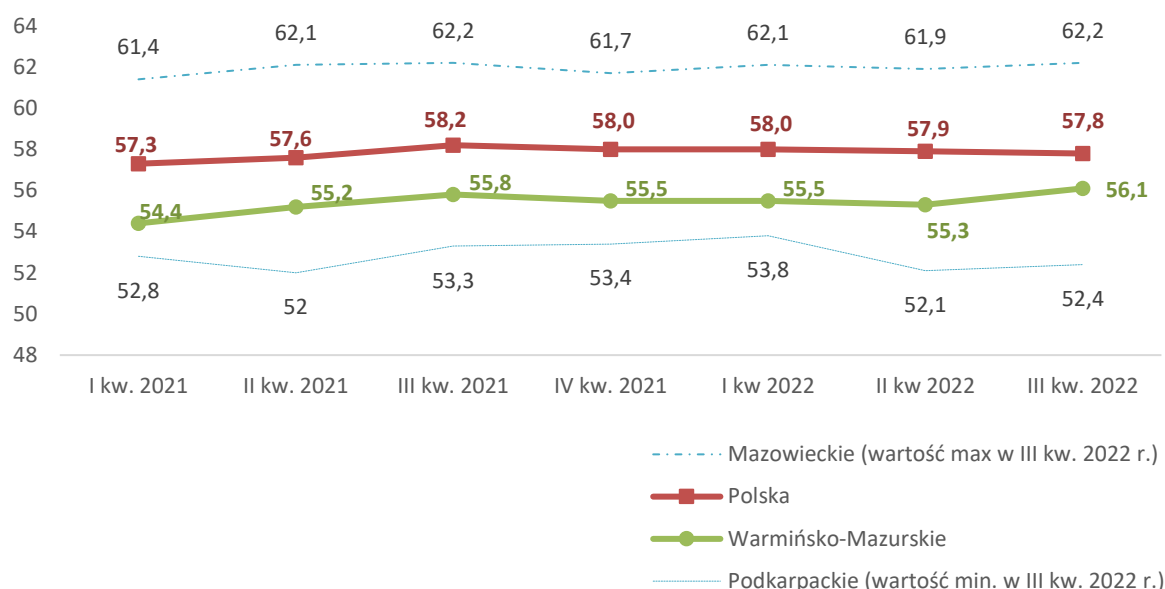
Według danych GUS w 2021 roku w województwie warmińsko-mazurskim na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 68 osób w wieku nieprodukcyjnym, w tym 37 osób w wieku poprodukcyjnym. W Polsce wskaźniki te były wyższe i wyniosły odpowiednio 69 i 38 osób. Systematycznie rośnie również współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi. Większą dynamikę tych zmian obserwujemy w naszym regionie, w latach 2019 – 2021 wskaźnik ten zwiększył się o 2,8 pkt proc. w województwie (wobec 1,7 pkt proc. w kraju). Odsetek osób powyżej 65 roku życia w 2021 r. na Warmii i Mazurach wynosił 18,1% (w Polsce 18,9%). Szybciej niż w kraju zwiększa się także mediana wieku mieszkańców regionu, która w 2021 r. wyniosła 42 lata.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy zmniejszanie się liczby ludności województwa warmińsko-mazurskiego. Prognozowany spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym powoduje konieczność sięgnięcia do niewykorzystanych zasobów pracy. W projektowanej ustawie o aktywności zawodowej planuje się poszerzenie grupy klientów powiatowych urzędów pracy o osoby bierne zawodowo i umożliwienie urzędom realizowania projektów Europejskiego Funduszu Społecznego dla tej grupy oraz stosowania różnych form pomocy, nie tylko tych określonych w ustawie. Zgodnie z projektem urzędy pracy będą mogły podejmować działania mające na celu identyfikację oraz dotarcie do osób biernych zawodowo potencjalnie mogących podjąć aktywność zawodową. Rozwiązanie dla problemu kurczących się zasobów siły roboczej może stanowić także mobilizacja potencjału starszych pracowników i zatrzymanie ich na rynku pracy. Nie należy zapominać również o stworzeniu młodym ludziom warunków optymalnego wejścia w życie zawodowe, tak aby pozostali oni na regionalnym rynku pracy. Starania te powinny obejmować nie tylko zapewnienie wysokiej jakości miejsc pracy, ale również odpowiednie przygotowanie do wyboru zawodu. Stąd ogromna rola doradców zawodowych, których zadaniem jest ukierunkowanie młodzieży, aby wybierany przez nich dalszy kierunek kształcenia był nie tylko dopasowany do zainteresowań i predyspozycji zawodowych, ale jednocześnie odpowiadał potrzebom rynku pracy. Nie można również pomijać aspektu praktycznej nauki zawodu we współpracy z pracodawcami, aby umożliwić młodzieży wykorzystanie wiedzy teoretycznej i wdrożenie jej do praktyki. Ważne dla kształcenia przyszłych kadr są również kompetencje miękkie.

2.2. Aktywność ekonomiczna mieszkańców województwa

Problemem regionalnego rynku pracy pozostaje niski poziom aktywności zawodowej jego mieszkańców.

Wykres 3. Współczynnik aktywności zawodowej w latach 2021 -2022

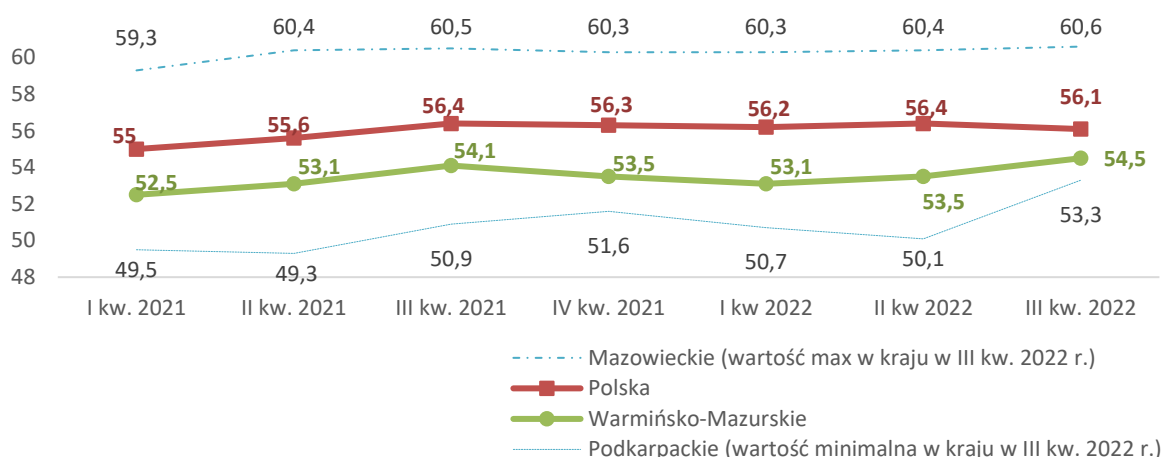

Źródło: Pracujący, bezrobotni i bierni zawodowo (wyniki wstępne BAEL) - 3 kwartał 2022 roku, GUS

W III kwartale 2022 r. **współczynnik aktywności zawodowej** osób w wieku 15-89 lat w województwie warmińsko-mazurskim wyniósł 56,1% przy średniej krajowej kształtującej się na poziomie 57,8%. W porównaniu do poprzedniego kwartału tego roku, wskaźnik w regionie zwiększył się o 0,8 pkt proc. Większy wzrost – o 1,0 pkt proc., odnotowano jedynie w województwie zachodniopomorskim (wartości wskaźnika krajowego w tym samym czasie zmniejszyła się o 0,1 pkt proc.). Dystans pomiędzy wartościami wskaźnika obrazującego aktywność zawodową mieszkańców Polski i naszego regionu zmniejszył się do 1,7 pkt proc. (w III kwartale 2021 r. wynosił 2,4; a w II kwartale tego roku - 2,6 pkt proc.).

Od lat większą aktywnością ekonomiczną w regionie charakteryzują się mężczyźni. Współczynnik aktywności zawodowej wyliczony dla tej płci, w III kwartale 2022 r. wyniósł 64,9% (wobec 47,8% dla kobiet i 56,1% w regionie). W omawianym kwartale 57,1% mieszkańców miast było aktywnych zawodowo – dla porównania w przypadku mieszkańców terenów wiejskich współczynnik ten był niższy i wyniósł 54,8%. Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, najwyższym współczynnikiem charakteryzują się absolwenci szkół wyższych (81,7%), przyjmując natomiast kryterium wieku ponad 86% współczynnikiem aktywności zawodowej charakteryzują się osoby od 35 do 44 lat (86,5%) oraz grupa ludności w wieku 45-54 lata (86,3%).

Wykres 4. Wskaźnik zatrudnienia w latach 2021 -2022

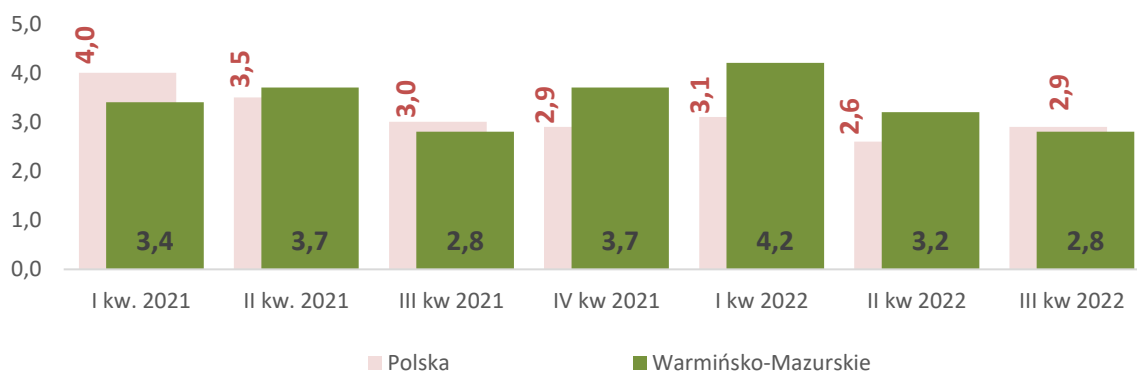

Źródło: Pracujący, bezrobotni i bierni zawodowo (wyniki wstępne BAEL) - 3 kwartał 2022 roku, GUS

Wskaźnik zatrudnienia w województwie warmińsko-mazurskim w III kwartale 2022 r. wyniósł 54,5%, co oznacza, że jego wartość była niższa o 1,6 pkt proc. od wartości krajowej (w poprzednim kwartale różnica wynosiła 2,9 pkt proc.). W odniesieniu do II kwartału 2022 r. wskaźnik zatrudnienia w regionie zwiększył się o 1,0 pkt proc. i był to największy wzrost w Polsce. W skali całego kraju wartość tego wskaźnika zmniejszyła się o 0,3 pkt proc., a spadki odnotowano w większości regionów. Wyjątkiem oprócz naszego województwa są: Lubelskie (wzrost o 0,2 pkt proc.), Lubuskie (o 0,8 pkt proc.) Mazowieckie (o 0,2 pkt proc.) i Zachodniopomorskie (o 0,8 pkt proc.). Odnosząc wartość wskaźnika zatrudnienia rok do roku tj. do III kwartału 2021 r. obserwujemy wzrost regionalnego wskaźnika zatrudnienia (o 0,4 pkt proc.). W tym samym czasie wartość wskaźnika krajowego zmniejszyła się o 0,3 pkt proc.

W województwie warmińsko-mazurskim wskaźnik zatrudnienia w III kwartale 2022 r. był wyższy dla mężczyzn (62,6%) niż dla kobiet (46,7%). Wśród mieszkańców miast pracujący stanowili 56,1%, natomiast wśród osób zamieszkujących tereny wiejskie odsetek ten wynosił 52,3%. Najwyższy wskaźnik zatrudnienia zanotowano dla osób w wieku 35-44 lata – 85,6% (uwzględniając kryterium wieku) oraz osób z wykształceniem wyższym – 80,3% (biorąc pod uwagę kryterium poziomu wykształcenia).

Wykres 5. Stopa bezrobocia w latach 2021 -2022

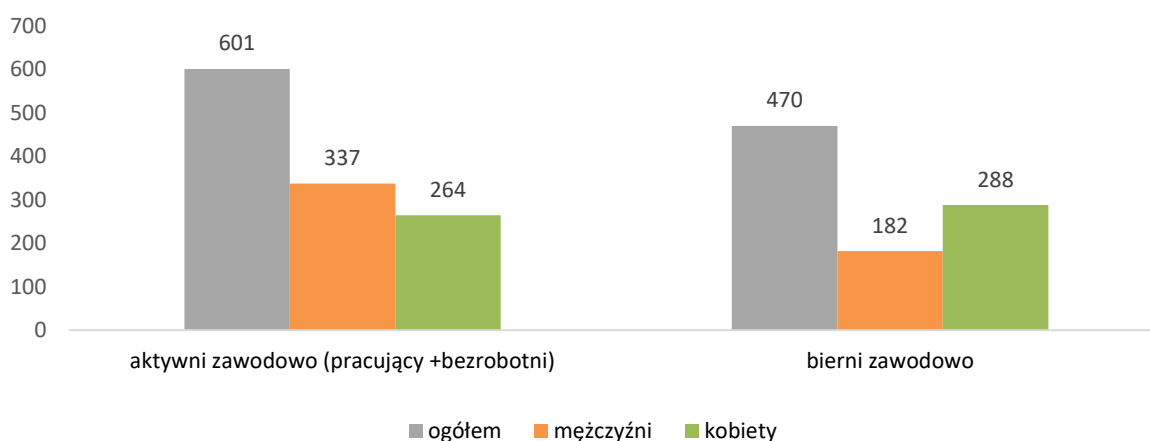

Źródło: Pracujący, bezrobotni i bierni zawodowo (wyniki wstępne BAEL) - 3 kwartał 2022 roku, GUS

Stopa bezrobocia według BAEL, która w III kwartale 2022 roku wyniosła w województwie 2,8%, była o 0,1 pkt proc. niższa od krajowej ⁶. Nasz region znalazł się w grupie czterech województw (obok dolnośląskiego, pomorskiego i wielkopolskiego), w których w odniesieniu do poprzedniego kwartału tego roku odnotowano zmniejszającą się stopę bezrobocia. Na Warmii i Mazurach spadek był największy i wyniósł 0,4 pkt proc., podczas gdy w pozostałych województwach zamykał się w przedziale od 0,1 pkt proc. do 0,3 pkt proc. W tym samym okresie wartość wskaźnika w Polsce zwiększyła się o 0,3 pkt proc. W odniesieniu do III kw. 2021 r. stopa bezrobocia w regionie utrzymała się na tym samym poziomie, a w kraju zmniejszyła się o 0,1 pkt proc.

O aktywności zawodowej mieszkańców informują również dane dot. liczby ludności aktywnej i biernej zawodowo.

Wykres 6. Aktywność ekonomiczna ludności w województwie warmińsko-mazurskim w III kw. 2022 r. (w tys. osób)

Źródło: Aktywność ekonomiczna ludności w województwie warmińsko-mazurskim - III kw. 2022 r., Urząd Statystyczny w Olsztynie

W III kwartale 2022 r. w województwie warmińsko-mazurskim aktywnych zawodowo było 601 tys. osób w wieku 15-89 lat (o 1,5% mniej niż w poprzednim kwartale tego roku), z czego 584 tys. stanowili pracujący. Uwzględniając podział płci, wśród pracujących przeważali mężczyźni (325 tys.) stanowiąc 56,7% tej populacji. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, większość stanowili mieszkańcy miast (350 tys. osób; 59,9%).

W tym samym okresie odnotowano 470 tys. osób biernych zawodowo (43,9% ludności w wieku 15-89 lat), o 1,3% mniej niż przed rokiem. Ponad 61% ogółu nieaktywnych na rynku pracy stanowiły kobiety (288 tys. osób). Najczęstszą przyczyną bierności zawodowej mieszkańców Warmii i Mazur jest emerytura (46,0% biernych zawodowo), następną w kolejności jest nauka i podnoszenie kwalifikacji (23,5%). Wśród osób nieaktywnych zawodowo liczna była również grupa osób, które nie pracowały i nie szukały pracy z powodu

⁶ Polska jest krajem o jednym z najniższych wskaźników bezrobocia w UE. Według danych opublikowanych 3 listopada 2022 r. zharmonizowana stopa bezrobocia, wyniosła we wrześniu 2022 r. 2,6% w Polsce wobec 6,0% w Unii Europejskiej i 6,6% w strefie EURO. Tym samym Polska zajęła drugie, po Czechach (2,2%), miejsce pod względem najniższej stopy bezrobocia w UE. Na trzecim miejscu znalazły się Malta oraz Niemcy z wynikiem 3,0%.

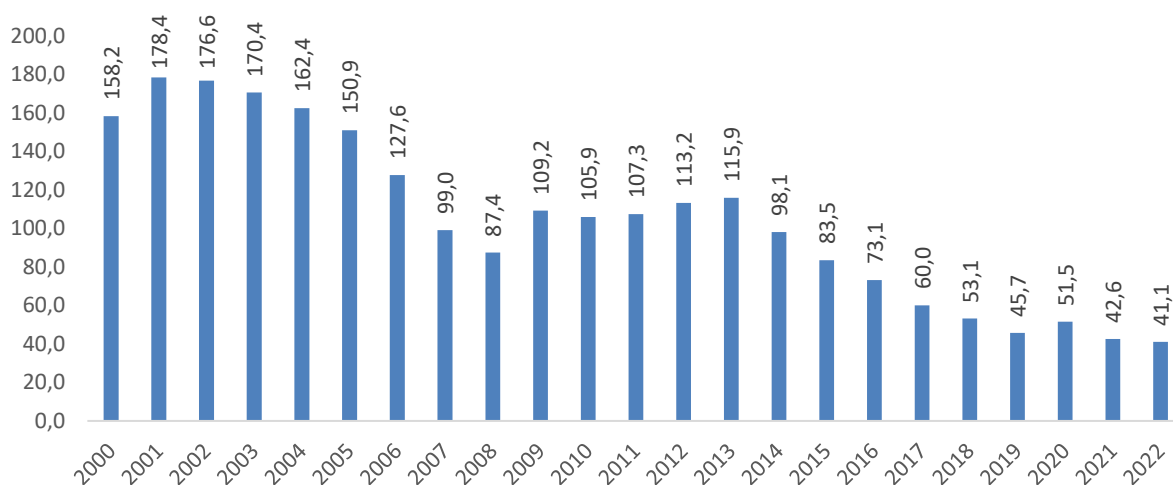
choroby lub niepełnosprawności (13,0%). Z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu nie pracowało 8,7% osób w województwie.

Niskie wskaźniki aktywności ekonomicznej kobiet wskazują, że do tej grupy należy kierować działania służące pobudzeniu ich obecności na rynku pracy. W regionie kobiety stanowią około 51,5% ogółu ludności w wieku 15 - 89 lat, wśród osób aktywnych zawodowo jest ich 43,9%, a ich udział procentowy w grupie biernych zawodowo wynosi 61,3% (dane za III kw. 2022 r.). Kobiety częściej niż mężczyźni pozostają nieaktywne na rynku pracy z powodów osobistych lub rodzinnych (12,7% kobiet wobec 2,6% mężczyzn). Ważne jest więc, aby zagwarantować kobietom takie rozwiązania, które pozwolą im na efektywne wypełnianie i połącznie obowiązków zawodowych i rodzinnych. Należy zwrócić uwagę, że Warmińsko-Mazurskie charakteryzuje się także wysokim odsetkiem ludności biernej zawodowo (3 lokata w kraju).

2.3. Poziom i stopa bezrobocia rejestrowanego

Na koniec listopada w województwie warmińsko-mazurskim zarejestrowanych było 41 069 osób o 1 498 mniej niż przed rokiem. Jest to rekordowo niski poziom bezrobocia, a liczba bezrobotnych w regionie nie przekraczała tej z 2019 r. tj. z okresu poprzedzającego pandemię koronawirusa, która zahamowała trwający od kilku lat spadek poziomu bezrobocia.

Wykres 7. Poziom bezrobocia w województwie w latach 2000 – 2022 (w tys. osób)

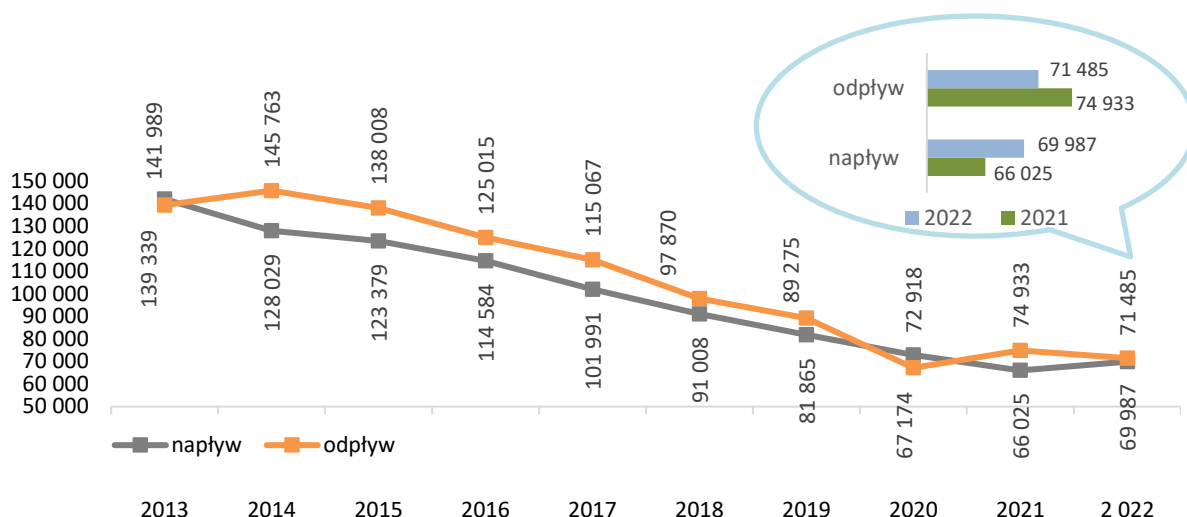
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ze sprawozdań o rynku pracy.

Procentowy spadek poziomu bezrobocia liczony rok do roku (XII 2021 – XII 2022) widoczny jest w większości powiatów. Największy spadek liczby bezrobotnych – o 17,9%, odnotowano w powiecie węgorzewskim (spadek o 162 osoby) oraz lidzbarskim (o 11,7%, tj. o 172 osoby). W siedmiu powiatach w województwie zaobserwowano jednak wzrost liczby osób zarejestrowanych w urzędach pracy. W grupie tej znalazły się powiaty: gołdapski (wzrost o 10,2%, tj. o 69 osób), nowomiejski (o 8,0%; 123 osoby), iławski i nidzicki (po 6,4%; odpowiednio 87 i 37 osób), działdowski (6,3%; 167 osób), giżycki (o 2,8%; 40 osób) oraz m. Elbląg (o 0,2%; 4 osoby). Dane te potwierdzają zróżnicowanie terytorialnie zjawiska bezrobocia w regionie.

W listopadzie 2022 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła w województwie warmińsko-mazurskim 8,5% (w Polsce 5,1%) i była o 0,2 pkt proc. wyższa niż przed miesiącem, i o 0,6 pkt proc. niższa niż w grudniu 2021 r.

W ciągu całego 2022 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 69 987 osób – o 6,0% (o 3 962 osoby) więcej niż w 2021 r. W tym samym czasie z ewidencji bezrobotnych wykreślonych zostało 71 485 osób – o 3 448 osób mniej niż przed rokiem (spadek o 4,6%).

Wykres 8. Napływy i odpływy z bezrobocia w latach 2013-2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Wśród osób zgłaszających się do powiatowych urzędów pracy kobiety stanowiły 50,2% (przed rokiem 49,9%). Na 69 987 nowo rejestrujących się bezrobotnych 35 164 osoby to kobiety. O status bezrobotnego, podobnie jak przed rokiem, częściej starali się mieszkańcy miast – 53,9% nowozarejestrowanych osób (37 757 osób wobec 32 230 osób zamieszkujących tereny wiejskie).

W napływie do bezrobocia osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowiły 84,8% (59 329 osób), z czego:

- 35,2% napływu do bezrobocia stanowiły osoby do 30. roku życia (24 633 osoby), w porównaniu do tego samego okresu 2021 r. jest to spadek udziału procentowego tej grupy o 1,3 pkt proc., przy jednoczesnym wzroście liczby osób (wzrost o 559 osób);
- 27,0% to długotrwale bezrobotni (18 889 osób), w porównaniu do 2021 r. spadek odpowiednio o 6,8 pkt proc. i o 3 391 osób;
- 19,1% stanowiły osoby powyżej 50. roku życia (13 344). Wobec 2021 r. jest to spadek odsetka tej grupy o 0,2 pkt proc. i wzrost jej liczebności o 629 osób;
- 14,0% to osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6-go roku życia (9 815); odpowiednio spadek o 0,1 pkt proc. i wzrost o 510 osób;
- 6,6% stanowiły osoby z niepełnosprawnościami (4 596), w odniesieniu do poprzedniego roku grupa ta zwiększyła się o 280 osób, a jej udział procentowy w napływie o 0,1 pkt proc.;
- 1,7% to osoby korzystające z pomocy społecznej (1 180), przed rokiem odpowiednio - 1,7% i 1 115 osób.

W grupie osób rejestrujących się w urzędach pracy odsetek osób bez kwalifikacji zawodowych wynosił 33,2% (23 239 osób), zaś osób bez doświadczenia zawodowego 20,3% (14 179 osób). Przed rokiem odsetek obu grup wynosił 50,9%.

W porównaniu do 2021 r. wzrósł udział procentowy cudzoziemców rejestrujących się w urzędach pracy – z 0,2% (145 osób) do 3,4% (2 365 osób). Wśród cudzoziemców dominowali obywatele Ukrainy. Od 24 lutego do końca 2022 r. w powiatowych urzędach pracy na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zarejestrowało się 2 317 obywateli Ukrainy - najwięcej w PUP w Elblągu – 13,5% ogółu zarejestrowanych w regionie (313 osób) i Mrągowie – 9,1% (211 osób)⁷. Wśród uchodźców zgłaszających się do urzędów przeważają kobiety (90,3%; 2 093 osoby), blisko połowa obywateli Ukrainy zarejestrowanych jest jako osoby bez zawodu (48,2%; 1 116 osób). W tym samym czasie z rejestru bezrobotnych wyrejestrowano 2 023 osoby z omawianej grupy, co stanowi 2,8% odpływu w regionie⁸.

Z 71 485 osób, które w 2022 r. straciły status bezrobotnego ponad 52% osób podjęło pracę (37 221 osób, tj. 52,1% odpływu). Dla porównania przed rokiem odsetek osób wyrejestrowanych z tego powodu był wyższy i wynosił 54,6%. Na staż w 2022 r. skierowane zostały 4 682 osoby, które stanowiły 6,5% wykreślonych (w tym samym okresie przed rokiem odpowiednio 4 403 i 5,9%). W 2022 r. zwiększyła się również liczba bezrobotnych podnoszących swoje kwalifikacje w formie szkoleń - tę formę aktywizacji rozpoczęło 1 716 osób, które stanowiły 2,4% odpływu (przed rokiem odpowiednio 1 328 osób i 1,8%). Ponad 23% (23,2%) wykreślonych z ewidencji urzędów nie potwierdziło gotowości do pracy lub dobrowolnie zrezygnowało ze statusu bezrobotnego - odpowiednio 11 792 i 4 797 osób). Dla porównania przed rokiem odsetek ten był niższy i wynosił 22,0% (odpowiednio 11 800 i 4 678 osób). Prawa emerytalne, rentowe czy też prawo do świadczeń przedemerytalnych w 2022 r. nabyło 710 osób (przed rokiem 756 osób) - 1,0% wyrejestrowanych tak w 2021 i w 2022 r.

2.4. Struktura regionalnego bezrobocia

W regionie bezrobocie w dalszym ciągu bardziej dotyczy kobiety, które stanowią ponad połowę osób zarejestrowanych w urzędach pracy. Na koniec grudnia 2022 r. ich odsetek w strukturze bezrobotnych wynosił 54,9% i był o 1,5 pkt proc. niższy niż przed rokiem. W tym samym czasie zmniejszyła się też liczba bezrobotnych kobiet. Na koniec 2022 roku w ewidencji urzędów pracy figurowało 22 541 kobiet, o 1 478 osób mniej w odniesieniu do stanu sprzed roku. Roczna dynamika spadku w przypadku tej grupy wynosiła 6,2% i była wyższa niż w przypadku mężczyzn, których liczba zmniejszyła się o 0,1% (20 osób), czy ogólnego poziomu bezrobocia, który spadł o 3,5% (o 1 498 osób).

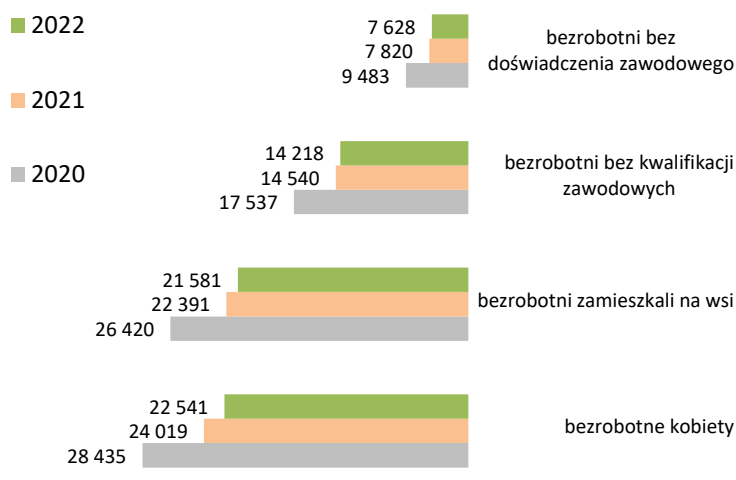
---

⁷ Z danych Straży Granicznej wynika, że od początku konfliktu zbrojnego na Ukrainie (24.02.2022 r.) do końca roku granicę polsko-ukraińską przekroczyło 8,5 mln osób. Według stanu na dzień 3 stycznia 2023 r. obywatelom Ukrainy nadano 960,5 tys. numerów PESEL, w tym 19,3 tys. (2,0%) w naszym regionie. Wśród osób, którym nadano PESEL na terenie województwa warmińsko-mazurskiego 66,8% stanowiły kobiety. (dane w oparciu o: <https://dane.gov.pl/pl/dataset/2705,dane-statystyczne-dotyczace-sytuacji-na-granicy-z-Ukraina> oraz <https://dane.gov.pl/pl/dataset/2715/resource/44077/table>)

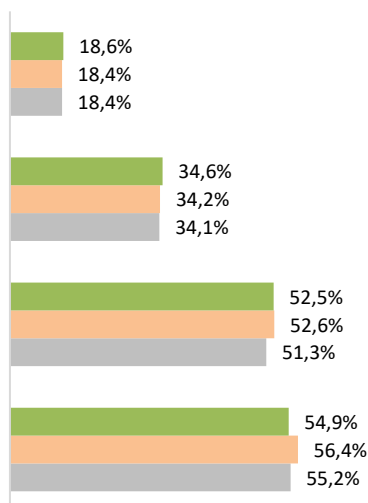
⁸ Dane z systemu informatycznego MRiPS CeSar – wygenerowane 2.11.2022 r.

Wykres 9. Wybrane grupy bezrobotnych w województwie w latach 2020-2022

Wykres 10. Procentowy udział poszczególnych grup w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2020-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Analiza danych statystycznych dotyczących bezrobocia rejestrowanego potwierdza niekorzystną sytuację na rynku pracy ludności zamieszkującej tereny wiejskie. Na koniec grudnia 2022 roku w rejestrach urzędów pracy figurowało 21 581 bezrobotnych zamieszkujących te obszary (o 810 osób, tj. o 3,6% mniej niż przed rokiem). Udział omawianej grupy w strukturze bezrobotnych wyniósł 52,5% i zmniejszył się w porównaniu do 2021 r. o 0,1 pkt proc.

Na koniec 2022 roku ponad $\frac{1}{3}$ bezrobotnych w regionie stanowiły osoby bez kwalifikacji zawodowych. Ich liczba wyniosła w tym okresie 14 218 osób i w odniesieniu do poprzedniego roku była mniejsza o 2,2% (o 322 osoby). Udział procentowy tej grupy bezrobotnych wzrósł o 0,4 pkt proc. do poziomu 34,6%.

Prawie 19% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w regionie to osoby bez doświadczenia zawodowego. Ich liczba według stanu na 31 grudnia 2022 r. wynosiła 7 628 osób i w porównaniu do poprzedniego roku zmniejszyła się o 2,5% (o 192 osoby), a odsetek w strukturze bezrobotnych tej grupy zwiększył się 0,2 pkt proc. i wyniósł 18,6%.

W analizie struktury bezrobotnych służącej wyodrębnieniu grup priorytetowych i planowaniu dalszych działań, nie można pominąć osób zaliczanych zgodnie z *Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* do grup będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W ogólnej liczbie bezrobotnych, na koniec 2022 r., stanowiły one 81,9%, a ich grupa liczyła 33 633 osoby.

Co czwarty bezrobotny w szczególnej sytuacji na rynku pracy to osoba w wieku od 25 do 34 lat (ogółem 10 093 osoby), 58,3% tej populacji (23 971 osób) posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe lub podstawowe/gimnazjalne, a 11,5% (4 733 osoby) nie ma stażu pracy.

Tabela 5. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2020-2022 - wg stanu na 31 grudnia

Wyszczególnienie	2020		2021		2022	
	Liczba	% w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba	% w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba	% w ogólnej liczbie bezrobotnych
Bezrobotni do 30. roku życia	13 466	26,2	10 658	25,0	10 361	25,2
Bezrobotni powyżej 50. roku życia	14 179	27,5	12 004	28,2	11 226	27,3
Bezrobotni długotrwale	25 491	49,5	22 744	53,4	19 640	47,8
Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia	9 837	19,1	8 524	20,0	7 822	19,0
Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia	90	0,2	92	0,2	100	0,2
Bezrobotni korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	1 703	3,3	1 427	3,4	1 238	3,0
Bezrobotni niepełnosprawni	3 037	5,9	3 499	8,2	3 388	8,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy zaliczane są m.in. osoby do 30. roku życia. Według stanu na 31 XII 2022 roku stanowiły one 25,2% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w regionie. Ich grupa liczyła 10 361 osób. W odniesieniu do grudnia 2021 r. liczba ta zmniejszyła się o 297 osób, tj. o 2,8%. Dynamika spadku liczby osób w tej grupie wiekowej była mniejsza niż ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Równocześnie odnotowywany został wzrost udziału procentowego osób do 30. roku życia w ogólnej strukturze bezrobotnych wynoszący 0,2 pkt proc. (w perspektywie 2021 i 2020 roku obserwowaliśmy spadek wskaźnika o 1,2 pkt proc.). Ponad 53% tej grupy stanowią osoby do 25. roku życia (53,2% - 5 516 osób). Młodzi bezrobotni są jedną z lepiej wykształconych grup bezrobotnych, chociaż i w tej populacji odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i bez wykształcenia wynosił 48,0% (4 976 osób). Wykształcenie średnie ogólnokształcące posiada 19,8%, tj. 2 055 młodych zarejestrowanych w urzędach pracy; policealne i średnie zawodowe – 23,4% (2 420 osób); a wyższe – 8,8% (910 osób). Siedmiu na dziesięciu bezrobotnych do 30. roku życia ma już staż pracy, z czego w przypadku 49,4% (3 820 osób) wynosi on od roku do 5 lat.

Wśród osób wymagających szczególnego wsparcia ze strony urzędów pracy wymieniani są bezrobotni powyżej 50. roku życia. Na koniec grudnia 2022 roku ich liczba wynosiła 11 226 osób, co stanowiło 27,3% ogółu zarejestrowanych w regionie. W odniesieniu do roku poprzedniego grupa ta zmniejszyła się o 778 osób (o 6,5%), zmniejszył się również jej odsetek w strukturze bezrobotnych – spadek o 0,9 pkt proc. Wśród bezrobotnych powyżej 50. roku życia dominują osoby:

- w wieku 55 - 59 lat (4 505 osób), które stanowią 40,1% omawianej populacji. Odsetek osób do 55 r.ż. wynosi 33,8% (3 792 osoby), a pow. 60 r.ż. -26,1% (2 929 osób);
- osoby bez wykształcenia (41,3%; 4 631 osoby) lub z wykształceniem zasadniczym zawodowym (34,2%; 3 836 osób). W grupie tej odnotowujemy jeden z niższych odsetek osób z wykształceniem wyższym - 4,3% (dla porównania u bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy wskaźnik ten wynosi 8,8%; długotrwale bezrobotnych – 8,1%; niepełnosprawnych – 5,8%);
- ze stażem pracy od 10 do 30 lat – 48,7% (5 465 osób). Osoby bez stażu pracy stanowiły zaledwie 4,2% analizowanej grupy (466 osób).

Ważną grupą dla rynku pracy są długotrwale bezrobotni. W województwie warmińsko-mazurskim, w odniesieniu do grudnia 2021 r. liczba długotrwale bezrobotnych zmniejszyła się o 13,6% (spadek o 3 104 osoby). W tym samym okresie zmniejszył się również udział procentowy tej grupy (o 5,6 pkt proc.). Na koniec 2022 roku liczba długotrwale bezrobotnych w regionie wynosiła 19 640 osób, a ich odsetek kształtował się na poziomie 47,8%. Ponad 56% długotrwale bezrobotnych stanowią osoby do 44. roku życia (56,1%; 11 024 osoby), a 20,8% (4 092 osoby) to osoby w wieku 45 -54 lata. W omawianej grupie 63,2% (12 406 osób) ma niskie wykształcenie – zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne/podstawowe.

Wyzwaniem dla rynku pracy pozostaje aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. Na koniec grudnia 2022 r. w urzędach pracy naszego województwa zarejestrowanych było 3 388 osób z niepełnosprawnościami - o 3,2% (o 111 osób) mniej niż w tym samym okresie 2022 roku. W ogólnej liczbie bezrobotnych osoby z niepełnosprawnościami stanowiły 8,2% (tak jak przed rokiem). W przypadku tej grupy widoczny jest wyższy niż w pozostałych (z pominięciem bezrobotnych 50+), odsetek osób powyżej 45. roku życia. Odsetek osób 45+ wynosił w tej grupie bezrobotnych 63,5% (2 152 osoby), dla porównania w ogólnej liczbie bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy – 40,4% (13 573 osoby). Bezrobotni z niepełnosprawnościami byli również jedną ze słabiej wykształconych grup, 68,1% tej populacji (2 307 osób) posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne/podstawowe.

Do grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy Ustawodawca wlicza również:

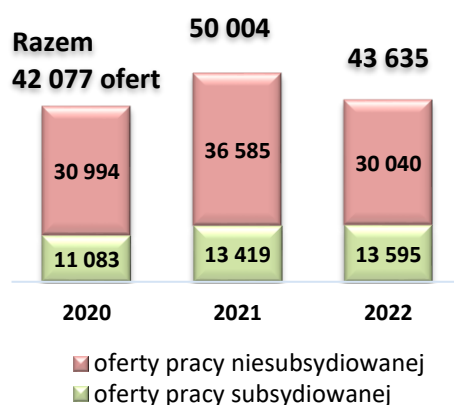
- bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia - dane na koniec grudnia 2022 r. wskazują na 19,0% udział procentowy tej grupy w strukturze bezrobotnych. Grupa ta liczyła 7 822 osoby;
- bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej – wg stanu na 31 XII 2022 r. w powiatowych urzędach pracy i ośrodkach pomocy społecznej zarejestrowanych było 1 238 takich osób, a ich udział procentowy w ogóle bezrobotnych wynosił 3,0%;
- bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia – w regionie na koniec 2022 r. było to 100 osób, które stanowiły 0,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

W regionie prawie 82% osób będących w rejestrach powiatowych urzędów pracy stanowią osoby wyczerpujące przesłanki przynajmniej jednej z grup bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Malejący, ale nadal stosunkowo wysoki poziom bezrobocia osób młodych oraz kwestia ogromnych skutków społecznych i gospodarczych tego zjawiska powoduje, że jest to jedna z grup wymagająca szczególnego wsparcia w wejściu i utrzymaniu się na rynku pracy. Specjalnych działań wymaga również grupa osób 50+. Należy pamiętać, że pokolenie to odznacza się relatywnie gorszym stanem zdrowia, stąd też Program Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 przewiduje także dla tej grupy działania związane ze wspieraniem aktywnego i zdrowego starzenia się. Efektywne wykorzystanie zasobów ludzkich w regionie wiąże się także z aktywizacją społeczną i zawodową długotrwale bezrobotnych oraz pełnym wykorzystaniem potencjału osób z niepełnosprawnościami.

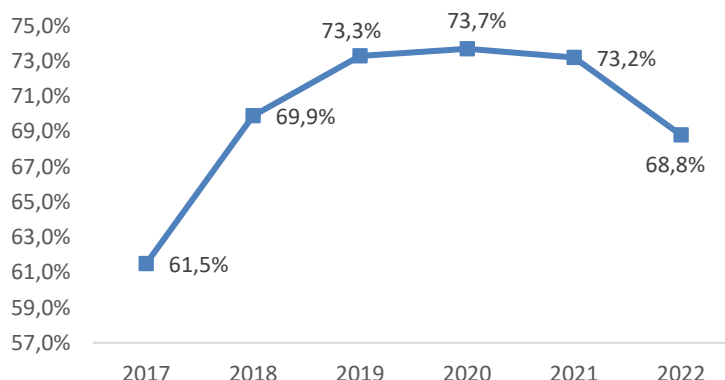
2.5. Oferty wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej

W 2022 roku do urzędów pracy na terenie naszego województwa wpłynęło 43 635 ofert pracy – o 6 369 mniej niż w 2021 r. (spadek o 12,7%). Na mniejszą liczbę ofert pracy wpłynął przede wszystkim spadek ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców (tzw. praca niesubsydiowana) – spadek o 17,9%, tj. o 6 545 ofert. W tym samym okresie odnotowaliśmy rosnącą liczbę ofert zatrudnienia subsydiowanego środkami Funduszu Pracy. W 2022 roku bezrobotni mieli do swojej dyspozycji 13 595 tego typu ofert pracy (o 176, tj. o 1,3% więcej niż w 2021 r.).

Wykres 11. Struktura wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej w latach 2020-2022

Wykres 12. Udział procentowy ofert pracy niesubsydiowanej w ogólnej liczbie ofert pracy zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy w latach 2017-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy

Chociaż w 2022 r. obserwujemy wciąż przewagę ofert niesubsydiowanych, to jednak widoczny jest spadek udziału procentowego tego typu ofert w ogólnej puli wolnych miejsc pracy, którymi dysponują urzędy pracy. W 2022 r. stanowiły one 68,8% wszystkich ofert zgłoszonych do urzędów pracy, przed rokiem – 73,2%, a w 2020 roku ich odsetek wyniósł 73,7%.

Porównując okres 2022 r. z rokiem 2021, najwyższy procentowy spadek obserwujemy w liczbie ofert pracy w firmach związanych z *transportem i gospodarką magazynową* (spadek o 59,4%; tj. o 1 865 ofert) oraz *działalnością finansową i ubezpieczeniową* (o 25,6%; 101 ofert). Nie we wszystkich obszarach odnotowujemy jednak mniejszą liczbę ofert pracy. Bezrobotnym więcej miejsc pracy niż przed rokiem, oferowali m.in. pracodawcy prowadzący działalność usługową (wzrost o 23,0%; 204 oferty) działający w obszarze *administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych* (o 20,6%; 890), a także w *edukacji* (o 20,1%; 298)⁹.

*Liczba miejsc pracy może w przyszłości jeszcze się zmniejszać. Jak wynika z badania przeprowadzonego w październiku przez GUS, obserwowane i przewidywane zmiany w warunkach finansowania przedsiębiorstwa (koszty kredytów bankowych i ich dostępność, odroczone płatności, itp.) spowodują, że w najbliższych 12-tu miesiącach badani przedsiębiorcy nie przewidują wzrostu zatrudnienia*¹⁰.

⁹ Na podstawie danych wygenerowanych przez system CeSAR dnia 17.01.2023 r.

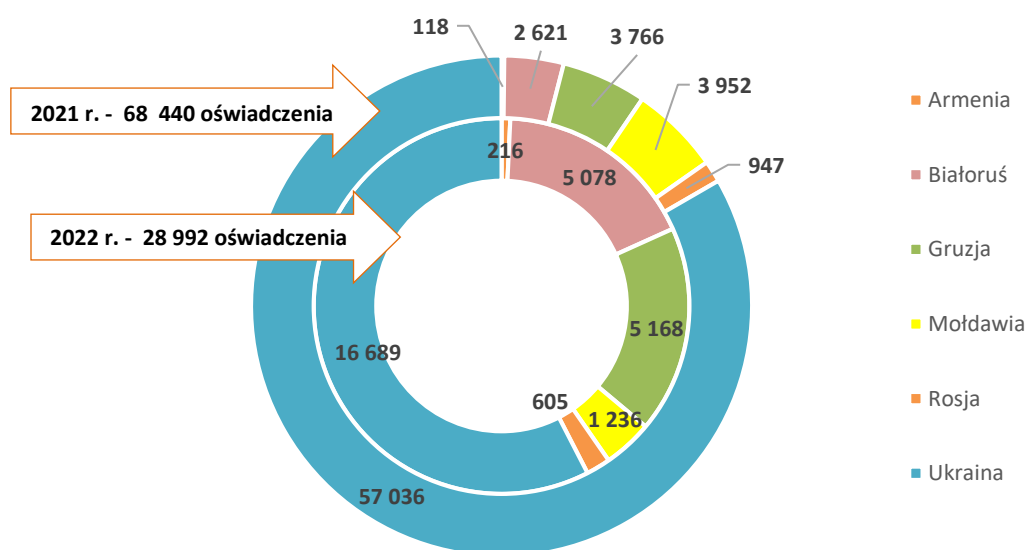
¹⁰ *Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane 31.10.2022 r. przez jednostki z siedzibą w województwie warmińsko-mazurskim – październik 2022 r. Pogłębione pytania o aktualne zagadnienia gospodarcze oraz wpływ wojny w Ukrainie na koniunkturę – oceny i oczekiwania*, Urząd Statystyczny w Olsztynie

2.6. Zapotrzebowanie na pracowników z zagranicy

Pomimo zmniejszającej się liczby ofert pracy, zapełnienie wakatów kandydatami z Polski dla części pracodawców nadal pozostaje wyzwaniem. Jak wskazuje raport *Barometr rynku pracy XVI* przygotowany przez Gi Group, dla 66,1% badanych firm największym problemem jest brak kandydatów (kolejnym zbyt wygórowane oczekiwania finansowe kandydatów - 46,6% odpowiedzi oraz ich niewystarczające kompetencje - 28%). Również wyniki badania *Barometr zawodów* realizowanego w naszym województwie wskazują, że pomimo zmniejszającej się liczby ofert pracy problemy z pozyskaniem odpowiednich kadr odczuwają przedsiębiorstwa prowadzące działalność w branży: budowlanej, zdrowotnej i transportowej.

Pracodawcy nadal często rekrutują więc do pracy cudzoziemców, chociaż w województwie widoczne jest zmniejszenie się skali tego zjawiska. W 2022 r. powiatowe urzędy pracy w województwie warmińsko-mazurskim zarejestrowały 28 992 oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi – o połowę mniej niż w tym samym okresie 2021 r. (spadek o 39 448 oświadczeń, tj. o 57,6%). Na mniejszą liczbę oświadczeń przełożył się przede wszystkim spadek dokumentów wydawanych obywatelom Ukrainy (spadek o 70,7%; tj. o 40 347 oświadczenia) i Mołdawii (o 68,7%; o 2 716).

Wykres 13. Oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi w województwie w latach 2021-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych wygenerowanych z systemu CeSar dnia 2.11.2022 r.

W 2022 r. zmniejszyła się również liczba zezwoleń na pracę sezonową wydanych przez powiatowe urzędy pracy – spadek o 72,6%, tj. o 717 zezwoleń. Do końca października tego roku w naszym regionie cudzoziemcy odebrali 270 takich dokumentów.

W województwie warmińsko-mazurskim obserwujemy także spadek liczby zezwoleń na pracę wydanych przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego. Ogółem w okresie dwunastu miesięcy 2022 r. wydano 4 009 tego typu dokumentów – o 39,0% (2 564 zezwolenia) mniej niż przed rokiem. W porównaniu do 2021 r. w związku z wojną toczącą się u naszych sąsiadów, zmniejszył się odsetek zezwoleń wydanych obywatelom Ukrainy. W 2021 r. zezwolenia dla

pracowników tej narodowości, w liczbie 3 769 stanowiły 57,3% ogółu wydanych dokumentów, rok później – 12,4% (497). Jednocześnie obserwujemy rosnący udział procentowy zezwoleń wydanych przedstawicielom innych państw, największy w przypadku obywateli Uzbekistanu (o 8,6 pkt proc. do poziomu 11,0%) i Bangladeszu (o 8,0 pkt proc. do 16,2%).

Pewne odstępstwa od obowiązujących uregulowań w zakresie migracji oraz funkcjonowania cudzoziemców na polskim rynku pracy wniosły przepisy zawarte w specustawie z dnia 12 marca 2022 roku o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Na ich podstawie pracodawca może od razu zatrudnić obywatela Ukrainy, który legalnie przebywa w Polsce i w ciągu 14 dni od podjęcia pracy powiadomić o tym fakcie urząd pracy. W województwie warmińsko-mazurskim odnotowano 23 072 takie powiadomienia.

Zaznaczyć jednak należy, że nie wszyscy cudzoziemcy znajdują zatrudnienie w naszym województwie, np. ponad 47% (47,5%), tj. 13 772 oświadczeń wpisanych do ewidencji w regionie dotyczy pracy, która wykonywana będzie w innych województwach. Zatrudnienie w regionie znajdzie natomiast 5 038 cudzoziemców, których oświadczenia wpisane zostały do rejestru poza naszym województwem.

Ogółem na podstawie dokumentów legalizujących pracę, nasz regionalny rynek pracy wzbogacił się w 2022 r. o ponad 39,0 tys. pracowników z zagranicy.

Rosnąca liczba pracowników z zagranicy powoduje, że kluczowego znaczenia nabiera kwestia sprawnego zarządzania procesami migracji zarobkowej. Należy dołożyć starań, aby zatrudnienie cudzoziemców nie rzutowało w negatywny sposób na sytuację na polskim rynku pracy (obniżenie standardów zatrudnienia czy brak miejsc pracy dla pracowników krajowych). Zarządzanie migracjami wymaga również zapewnienia odpowiednich zasobów organizacyjnych na sprawną obsługę procedur związanych z legalizowaniem zatrudnienia i pobytu cudzoziemców.

Również przepisy dot. legalnego zatrudnienia pracowników z zagranicy wymagają ciągłych zmian dostosowujących je do aktualnych potrzeb. W styczniu 2022 r. weszły w życie przepisy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw. Najważniejsze zmiany dotyczą oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi, na podstawie których pracę mogą wykonywać obywatele sześciu państw - Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji i Ukrainy (zasady uproszczone). Zmiany polegają m.in. na: wydłużeniu z 6 do 24 miesięcy okresu wykonywania pracy przez cudzoziemca na podstawie oświadczenia; likwidacji 12-go okresu rozliczeniowego, co umożliwia powierzenie cudzoziemcowi pracy bez przerwy na podstawie kolejnych oświadczeń. Przepisy ustawy rozszerzają również grupy cudzoziemców mających dostęp do usług powiatowych urzędów pracy na osoby przebywające na terytorium Polski na podstawie wizy wydanej w celu przyjazdu ze względów humanitarnych oraz osoby ubiegające się o udzielenie ochrony międzynarodowej, a także beneficjentów Umowy o Wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej. Od 28 X 2022 r. zgodnie z nowym Rozporządzeniem MRiPS przedsiębiorcy nie mogą składać oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi dla obywateli Federacji Rosyjskiej. W przypadku wydawania zezwoleń na pracę sezonową podmiot powierzający wykonywanie pracy obywatelowi Federacji Rosyjskiej ma obowiązek dołączyć informację starosty o sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz nie może skorzystać z wpisu wielosezonowego (Dz.U.2022.2204).

W polityce migracyjnej istotne są również działania obejmujące przeciwdziałanie i zwalczanie nielegalnego zatrudnienia. Czynności kontrolne z zakresu legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej realizowane są przez PIP w ścisłej współpracy z ZUS, organami podatkowymi, a także urzędami wojewódzkimi i powiatowymi urzędami pracy. Nie bez znaczenia mają również działania edukacyjno-informacyjne mające na celu kształtowanie właściwych postaw społecznych i przekonanie o korzyściach wynikających z pracy podejmowanej legalnie, w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa pracy.

2.7. Zwolnienia grupowe

W 2022 r. powiatowe urzędy pracy otrzymały informacje o planowanych zwolnieniach grupowych od ośmiu pracodawców¹¹. Łącznie dotyczą one 133 pracowników. W porównaniu do tego samego okresu poprzedniego roku, zmniejszyła się zarówno liczba zakładów pracy, których dotyczyło planowane zwolnienie (o 5 zakładów), jak i liczba osób przewidzianych do zwolnienia (spadek o 1 052 osoby, tj. o 88,8%).

Jak co roku, największą liczbę pracodawców, którzy zgłosili możliwość przeprowadzenia zwolnień grupowych zaobserwowano w sekcji *przetwórstwo przemysłowe*. Decyzję taką podjęto w trzech zakładach tej branży, dotyczyła ona w sumie 73 osób, tj. 54,9% ogółu osób zagrożonych utratą pracy w skutek zwolnień.

Tabela 6. Informacje o planowanych i zrealizowanych zwolnieniach grupowych zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy w 2022 r.

Sekcja PKD	Liczba zakładów zgłaszających zwolnienie	Liczba osób przewidzianych do zwolnienia	Liczba zakładów pracy, które zrealizowały	Liczba osób zwolnionych
Transport i gospodarka magazynowa	1	7	2	35
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1	12	1	12
Przetwórstwo przemysłowe	3	73	2	340
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	1	1	1
Budownictwo	1	3	2	4
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1	37	1	34
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	-	-	1	5
Informacja i komunikacja	-	-	1	4
RAZEM	8	133	11	435

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy

Zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami zwolnień grupowych w 2022 roku, pracę straciło 435 osób. Realizacja zwolnień nastąpiła w 11 zakładach pracy. Zaznaczyć należy, iż 86,9% zwolnionych – 378 osób, zostało zwolnionych na podstawie zgłoszeń, które wpłynęły do powiatowych urzędów pracy w 2021 roku. Odnosząc się do sytuacji sprzed roku, liczba osób zwolnionych zwiększyła się (o 25,7%, tj. 89 osób), jednak liczba zakładów pracy, w których nastąpiła ich realizacja zmniejszyła się (o 21,4%, tj. o 3 zakłady pracy).

¹¹ Zwolnienia grupowe realizowane są w oparciu o przepisy *Ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników*, dot. zwolnień realizowanych przez pracodawcę zatrudniającego co najmniej 20 pracowników, jeżeli w okresie nieprzekraczającym 30 dni, przeprowadza redukcję zatrudnienia, wypowiadając umowę o pracę lub na mocy porozumienia stron z przyczyn niedotyczących pracowników i zwolnienia te obejmują: 10 pracowników, gdy pracodawca zatrudnia mniej niż 100 pracowników; 10% pracowników, gdy pracodawca zatrudnia co najmniej 100, jednakże mniej niż 300 pracowników; 30 pracowników, gdy pracodawca zatrudnia co najmniej 300 lub więcej pracowników.

Informacje o zwolnieniach grupowych realizowanych w oparciu o przepisy *Ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników* nie przedstawiają pełnego obrazu nt. liczby osób tracących swoje miejsca pracy. W 2022 r. w regionie zarejestrowano 2 527 osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy,¹² które nie kwalifikują się do zwolnień grupowych. 50,5% tej grupy stanowią kobiety (1 277 osób). Dla porównania przed rokiem liczba osób zwolnionych z przyczyn zakładu pracy była mniejsza o 17,2% (było to 2 156 osób).

Ogółem w 2022 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 61 291 osób poprzednio pracujących - o 4,2% więcej niż przed rokiem (wówczas do urzędów pracy zgłosiło się 58 844 osoby).

Podobnie jak w zeszłym roku, nadal część pracodawców wycofuje się z wcześniej przekazanych do urzędów pracy zapowiedzi przeprowadzenia zwolnień grupowych. Do końca grudnia 2022 r. informację o rezygnacji z planów zwolnień otrzymano z 3 zakładów, w rezultacie czego 196 osób utrzyma swoje miejsca pracy (anulowanie zamiaru przeprowadzenia zwolnień grupowych dotyczyło zgłoszeń z 2021 r.). O pogarszającej się sytuacji na rynku pracy, świadczy jednak większa niż przed rokiem liczba osób zwolnionych z przyczyn dot. zakładu pracy zgłaszających się do urzędów pracy.

3. Wstępny monitoring RPDZ za 2022 rok

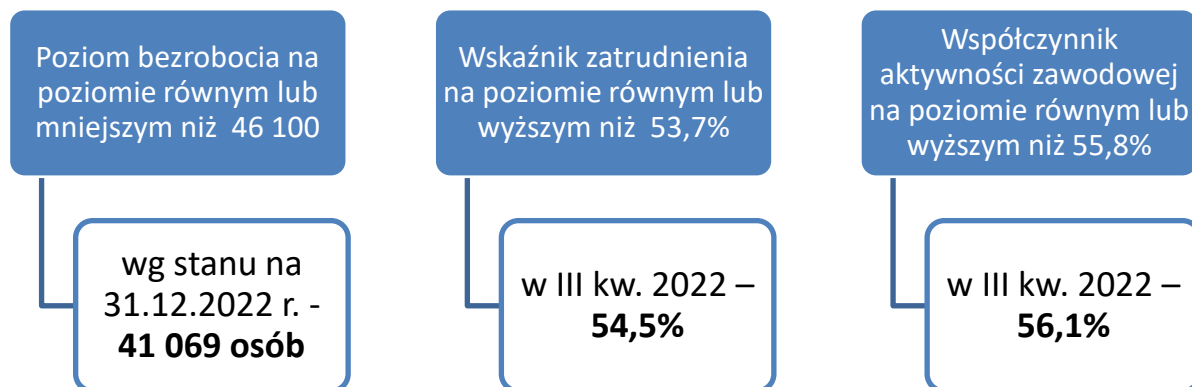
W *Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia w województwie warmińsko-mazurskim na 2022 rok* założono, że wymiernym rezultatem działań będzie osiągnięcie na koniec roku określonych wartości dla wybranych wskaźników charakteryzujących sytuację na regionalnym rynku pracy. Na potrzeby monitoringu wybrano trzy podstawowe wskaźniki tj.:

- **poziom bezrobocie** - według przewidywań, liczba bezrobotnych w regionie na koniec 2022 r., ma zostać utrzymana na poziomie równym lub mniejszym niż 46 100 osób.
- **wskaźnik zatrudnienia i współczynnik aktywności zawodowej**, określone odpowiednio na poziomie – 53,7% i 55,8%.

---

¹² Osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy - oznacza to: 1) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn niedotyczących pracowników zgodnie z przepisami o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników lub zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z tych przyczyn u pracodawcy zatrudniającego mniej niż 20 pracowników; 2) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu ogłoszenia upadłości pracodawcy, jego likwidacji lub likwidacji stanowiska pracy z przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych, produkcyjnych albo technologicznych; 3) wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w przypadku śmierci pracodawcy lub gdy odrębne przepisy przewidują wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w wyniku przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę i niezaproponowania przez tego pracodawcę nowych warunków pracy i płacy; 4) rozwiązanie stosunku pracy przez pracownika z uwagi na ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec pracownika.

Rysunek 1. Poziom realizacji wskaźników Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2022 r.

Źródło: sprawozdawczość o rynku pracy, dane GUS

Według stanu na koniec 2022 r. w urzędach pracy w województwie warmińsko-mazurskim zarejestrowanych było 41 069 osób - o 10,9% (5 031 osób) mniej niż założona wartość. Sezonowy charakter bezrobocia w naszym regionie, niepewna sytuacja geopolityczna mająca wpływ na kondycję wielu gospodarek oraz rosnąca inflacja, pozwala przypuszczać, że na koniec roku poziom bezrobocia może wzrosnąć.

Regionalny Plan Działań na 2022 rok zakładał także utrzymanie wskaźnika zatrudnienia na poziomie równym lub większym niż 53,7% oraz wartości współczynnika aktywności zawodowej na poziomie równym lub wyższym niż 55,8%. Główny Urząd Statystyczny podał, że w III kwartale 2022 r. wskaźnik zatrudnienia w naszym regionie uplasował się na poziomie 54,5%, zaś drugi z wymienionych wskaźników wyniósł 56,1%.

4. Wyzwania i prognoza zmian na rynku pracy w 2023 r.

Wyzwania dotyczące rynku pracy stojące dziś przed regionem Warmii i Mazur są odzwierciedleniem aktualnej sytuacji jaka występuje w kraju, Europie i na świecie.

Inflacja w strefie euro gwałtownie wzrosła. W październiku 2022 r. wyniosła ona 10,6%, i był to najwyższy wskaźnik w historii europejskiej waluty. W listopadzie, po raz pierwszy od siedemnastu miesięcy inflacja zmalała, odnotowano jej spadek o 0,6 pkt proc. Zmniejszenie tempa wzrostu cen mierzonego rok do roku zaobserwowano w 14 państwach¹³. W Polsce, jak podaje GUS, w listopadzie ceny rosły w tempie 17,4% w ujęciu rocznym (przed miesiącem 17,9%).

Komisja Europejska w opublikowanej jesiennej prognozie gospodarczej *Gospodarka UE w punkcie zwrotnym* przewiduje w Polsce wzrost realnego PKB o 4,0% (rok do roku) w 2022 r. i spadek tempa wzrostu do 0,7% w 2023 roku. Średnioroczne tempo wzrostu cen w gospodarce

¹³ <https://obserwatorgospodarczy.pl/2022/11/30/inflacja-w-polsce-spadla-gus-podal-nowe-dane/>

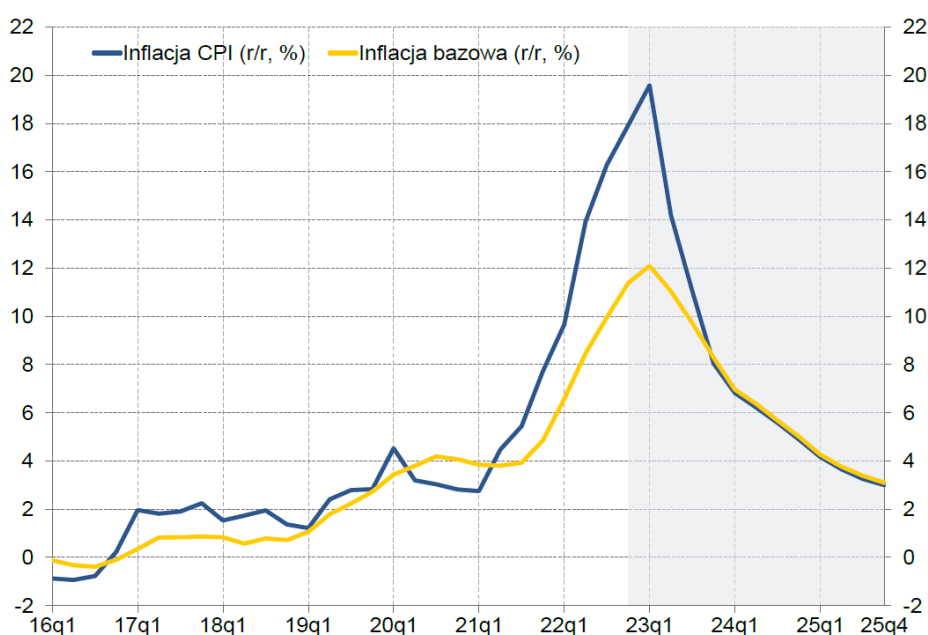

Polski (wskaźnik HICP) przyspieszy w 2023 r. do 13,8% z 13,3% w 2022 r. Szczyt inflacji przewidywany jest w pierwszych miesiącach 2023 r., po czym spodziewany jest jej spadek. Eksperci zwracają jednak uwagę, że nie będzie to efekt osłabienia presji inflacyjnej (ceny surowców energetycznych, spowolnienie gospodarcze), a bardziej wysokiej bazy z II kw. 2022 r.¹⁴.

Jak wynika z najnowszej edycji raportu *Economic Outlook*, Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) prognozuje, że PKB w Polsce w 2023 r. wzrośnie o 0,9%, po czym nastąpi jego dalszy wzrost do 2,4% w 2024 r. Inflacja CPI wyniesie w 2023 r. 10,8%. Ekonomisci OECD szacują, że w 2024 r. wzrost gospodarczy przyspieszy do 2,4 proc., a wskaźnik CPI wyniesie 6,6 proc.¹⁵.

Najnowsza projekcja NBP przewiduje, że inflacja w Polsce osiągnie szczyt w I kw. 2023 r. i wyniesie wówczas 19,6% w skali roku. W końcu 2023 r. inflacja ma się obniżyć do 8%. Centralna ścieżka PKB przewidywana przez bank centralny mówi, że w 2023 r. wzrost gospodarczy wyniesie 0,7%, po wzroście o 4,6% w 2022r. W dwóch kolejnych latach tempo wzrostu PKB powinno się już podnosić, w 2025 r. osiągając 3,1 proc.¹⁶.

Wykres 14. Inflacja CPI i bazowa w Polsce

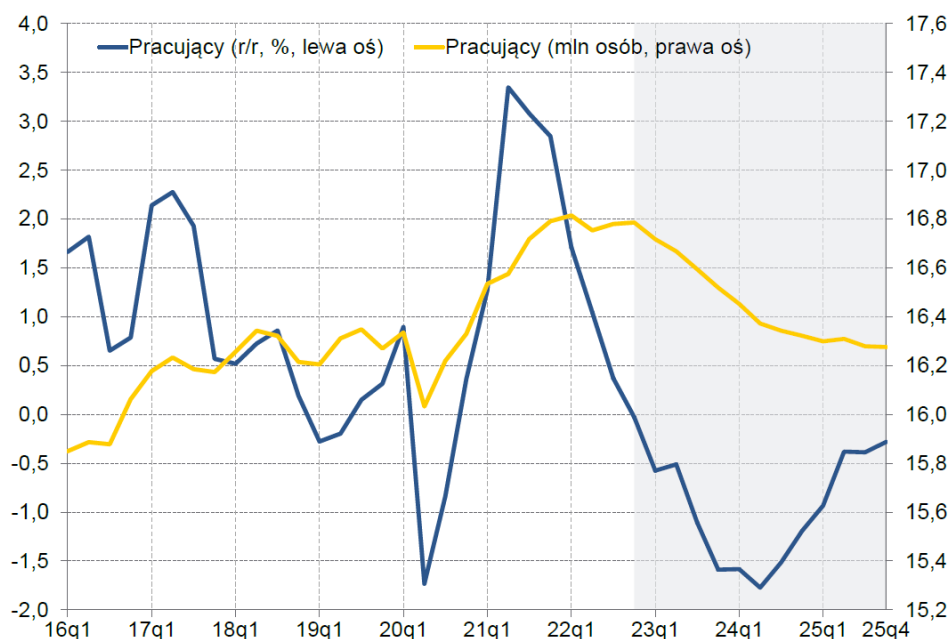
Raport o inflacji, listopad 2022 r., NBP Rada Polityki Pieniężnej

¹⁴<https://obserwatorgospodarczy.pl/2022/11/11/co-przyniesie-przyszlosc-czyli-o-prognozach-gospodarczych-dla-polski/>

¹⁵ <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Dwucyfrowa-inflacja-i-podwyzki-stop-do-polowy-2023-roku-Prognozy-OECD-dla-Polski-8443828.html>

¹⁶ <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Dwucyfrowa-inflacja-i-podwyzki-stop-do-polowy-2023-roku-Prognozy-OECD-dla-Polski-8443828.html>

Wykres 15. Liczba pracujących

Źródło: Raport o inflacji, listopad 2022 r., NBP Rada Polityki Pieniężnej

W kolejnych kwartałach, wraz z silnym spowolnieniem krajowej aktywności gospodarczej, popyt na pracę ulegnie osłabieniu, ale nie zakłada się silnego wzrostu stopy bezrobocia wg metodologii BAEL (szacuje się, że stopa bezrobocia w 2023 r. wyniesie 3,5%).

Głównym wyzwaniem, a zarazem zagrożeniem dla polskiej gospodarki w najbliższych latach będzie kryzys demograficzny. Prognozy GUS wskazują, że do 2050 r. liczba ludności Polski zmniejszy się o 4,4 mln osób. Niska dzietność (w lutym 2022 r. urodziło się jedynie 23 tys. dzieci, najmniej od 1945 r.), może skutkować wzrostem kosztów obsługi systemu emerytalnego lub brakiem rąk do pracy w niedalekiej przyszłości. Pod negatywnym wpływem procesów demograficznych będzie m.in. wskaźnik aktywności zawodowej - zakłada się, że stopa aktywności zawodowej w 2023 wyniesie 58,0%, a w 2025 r – 57,5%)¹⁷.

Oczekiwany w horyzoncie projekcji NBP wzrost zatrudnienia imigrantów z Ukrainy łagodzi nieco spadek krajowego zasobu pracy. Bardzo ważne jest odpowiednie zarządzanie migracjami, zapewniające bezpieczeństwo obu stronom – cudzoziemcom i Polakom. 21 X 2022 r. złożony został projekt nowelizacji ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Zmiany zakładają m.in: nałożenie na obywateli Ukrainy obowiązku uzyskania numeru PESEL; likwidację instytucji zezwolenia na pobyt czasowy wydawanego w trybie uproszczonym; rozszerzenie zakresu prac, które będą mogły być wykonywane w gospodarstwie przez obywatela Ukrainy legalnie przebywającego na terytorium RP, zapewnienie ciągłości świadczenia pieniężnego, przysługującego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, którzy przybyli do Polski w ramach zorganizowanych grup pieczy zastępczej z terenu Ukrainy¹⁸ (w 2023 r. uchodzący z Ukrainy przebywający w miejscach zbiorowego zakwaterowania, będą musieli pokrywać część kosztów utrzymania). Strona ukraińska ma również świadomość

¹⁷ Raport o inflacji, listopad 2022 r., NBP Rada Polityki Pieniężnej

¹⁸ <https://legislacja.gov.pl/projekt/12365505/katalog/12921498#12921498>

olbrzymiego odpływu ludności i mogących się pojawić kłopotów demograficznych, stąd tworzy się różne strategie i rozwiązania, które mają zapobiec depopulacji i dalszej emigracji. Jednocześnie pojawiają się już głosy dotyczące odbudowy Ukrainy po wojnie, która z jednej strony może przynieść korzyści wielu branżom polskiego przemysłu (szczególnie budowlanej), z drugiej zaś spowodować odpływ pracowników.

W 2023 r. ważnym pozostaje stworzenie warunków sprzyjających adaptacji do procesów związanych z rozwijającą się automatyzacją, robotyzacją, cyfryzacją oraz zieloną gospodarką, które dziś uznawane są za motor wzrostu gospodarczego i integracji wszystkich gospodarek. W województwie warmińsko-mazurskim rozpoczęła się dyskusja w zakresie dołączenia do już istniejących, czterech Inteligentnych Specjalizacji (Drewno i meblarstwo, Ekonomia wody, Żywność wysokiej jakości, Zdrowe życie) nowej, piątej specjalizacji - *Zielona Automatyzacja i Cyfryzacja oraz Nowe Technologie*. Przyspieszenie procesów transformacji cyfrowej spowoduje, że zapotrzebowanie na nowe kwalifikacje, na podnoszenie kwalifikacji będzie ogromne. Część ludzi będzie musiała zupełnie zmienić zawód, by funkcjonować na rynku pracy.

Biorąc pod uwagę niepewną sytuację na rynku pracy powiatowe urzędy pracy przygotowały dwa warianty prognozy dotyczące poziomu bezrobocia na koniec 2023 roku. W wersji optymistycznej liczba bezrobotnych w regionie na koniec roku kształtować się będzie na poziomie 39 085 osób, natomiast przy gorszej koniunkturze liczba ta może wzrosnąć do 46 532 osób.

Poniżej zakładany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie poziom bezrobocia oraz wskaźniki zatrudnienia i aktywności zawodowej.

Zakładana wartość w końcu 2023 roku

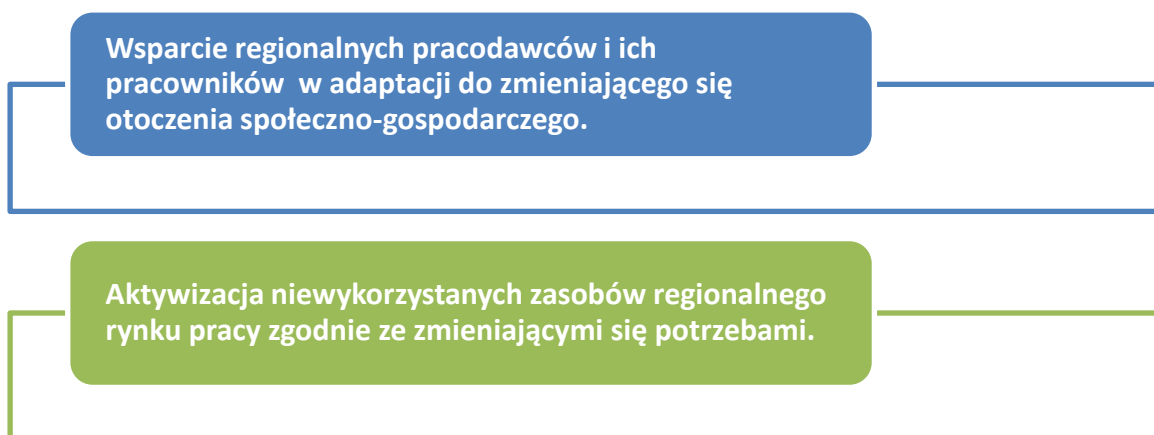
poziom bezrobocia (w osobach) (na poziomie równym lub niższym)	• 43 900
wskaźnik zatrudnienia (na poziomie równym lub wyższym)	• 53,5%
współczynnik aktywności zawodowej (na poziomie równym lub wyższym)	• 55,4%

Przyszła sytuacja gospodarcza oraz inflacja w Polsce i w Europie jest w znacznym stopniu uzależniona od funkcjonowania globalnej gospodarki, dla której najważniejsze ryzyko stanowi niepewność związana z trwającą rosyjską agresją na Ukrainę, rosyjskie działania restrykcyjne wobec Zachodu oraz konsekwencje wprowadzonych i planowanych sankcji gospodarczych przeciwko Rosji. Ryzykiem dla rozwoju gospodarki jest również dalszy przebieg pandemii COVID-19. Eksperci oceniają, że wpływ tego czynnika na gospodarkę światową jest dużo mniejszy niż w poprzednich latach i ogranicza się głównie do Chin. Można jednak założyć, że w wyniku rozszerzenia lockdownów w Chinach doszłoby do wzrostu skali zaburzeń w globalnych

łańcuchach dostaw, co doprowadziłoby do obniżenia światowego wzrostu gospodarczego oraz utrzymywania się inflacji na podwyższonym poziomie.

5. Priorytety, cele i kierunki działań w 2023 roku

Na podstawie powyższych uwarunkowań zdefiniowano dwa główne priorytety regionalnej polityki zatrudnienia, które będą obowiązywać w 2023 roku. Są to:

Priorytet - Wsparcie regionalnych pracodawców i ich pracowników w adaptacji do zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego.

W ostatnich latach przedsiębiorcy mierzą się z dynamicznymi i trudnymi do przewidzenia zmianami. Sytuacja przedsiębiorców w 2023 r. w dużej mierze będzie zależała od skali podwyżek cen energii i surowców, stopnia inflacji i towarzyszących jej zmian stóp procentowych. W 2023 r. dwukrotnie wzrośnie również płaca minimalna, co oznacza podwyżkę składek na ubezpieczenia społeczne. Wzrost kosztów działalności przedsiębiorstw może powodować w wielu przypadkach konieczność poszukiwania oszczędności m.in. poprzez likwidowanie etatów. W tej sytuacji niezbędny jest bieżący monitoring planowanych zwolnień grupowych, aby zapewnić wsparcie dla osób zwalnianych z zakładów pracy lub zagrożonych utratą pracy. Służyć temu będą m.in. zaplanowane do realizacji działania w ramach programu *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027* oraz świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy finansowane z FGŚP. Pracodawcy, podobnie jak w latach poprzednich, będą mogli ubiegać się również o wsparcie finansowe, związane z zatrudnieniem skierowanej osoby bezrobotnej, co może zmniejszyć koszty związane z zatrudnieniem pracownika.

Zachodzące zmiany technologiczne, w tym związane z wprowadzaniem tzw. cyfrowej gospodarki 4.0 sprawiają, że posiadane kwalifikacje w szybkim tempie ulegają dezaktualizacji. Ponadto, szkolnictwo zawodowe oferujące niekiedy kształcenie na kierunkach nieadekwatnych do współczesnej dynamiki gospodarki i potrzeb regionalnego rynku pracy sprawia, że często posiadane kwalifikacje, już na starcie życia zawodowego, nie do końca odpowiadają oczekiwaniom pracodawców. Należy również pamiętać, że w perspektywie trwającej automatyzacji i robotyzacji pracy, pracodawcy obok umiejętności zawodowych coraz większą uwagę zwracają na tzw. kompetencje miękkie. Stąd istotne staje się podejmowanie działań na

rzecz przeciwdziałania niedopasowaniu kwalifikacji mieszkańców regionu do potrzeb rynku pracy. Ważną rolę do odegrania w tym procesie ma m.in. Krajowy Fundusz Szkoleniowy.

Zmiany demograficzne (niski przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa), migracje mieszkańców regionu sprawiają, że zatrudnianie pracowników z zagranicy w dużym zakresie pomaga pracodawcom wypełnić luki kadrowe. Od kilku lat obserwowaliśmy wzrost zatrudnienia cudzoziemców, dlatego też niezbędne jest zarządzanie migracjami zarobkowymi, w taki sposób by w równym stopniu uwzględniane były interesy różnych stron. Działanie to może być realizowane m.in. poprzez dalsze doskonalenie działania instytucji uczestniczących w pozyskiwaniu pracowników z zagranicy na regionalny rynek pracy (UW, PUP, WUP); usługi międzynarodowego pośrednictwa pracy na rzecz pracodawców w ramach sieci EURES czy też koordynację systemów zabezpieczenia społecznego.

Miejsca pracy wysokiej jakości, szczególnie w inteligentnych specjalizacjach które przyczyniają się do rozwoju regionu, są również ważnym elementem polityki rynku pracy. Coraz większą uwagę zwraca się obecnie nie tylko na samo tworzenie miejsc pracy, ale również na ich trwałość i jakość, obejmujące m.in. warunki w jakich pracownik wykonuje pracę, a także rodzaj umowy, na podstawie której jest ona świadczona. Tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości, będących jednym z elementów rozwoju gospodarczego regionu oraz kroki na rzecz zapewnienia wszystkim mieszkańcom dostępu do bezpiecznego, stabilnego miejsca pracy powinno być przedmiotem współpracy między różnymi podmiotami działającymi w obszarze rynku pracy.

Prowadzenie dopasowanej do potrzeb pracodawców i pracowników regionalnej polityki rynku pracy możliwe będzie dzięki monitorowaniu i diagnozowaniu zjawisk oraz trendów społeczno-gospodarczych zachodzących w województwie i kraju.

Priorytet ten obejmować będzie takie działania jak:

1. Monitoring planowanych i realizowanych zwolnień grupowych wraz ze wsparciem pomocowym w zakresie outplacementu.
2. Wsparcie w tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy wysokiej jakości przede wszystkim w formie wsparcia finansowego, ze szczególnym uwzględnieniem inteligentnych specjalizacji regionu.
3. Wsparcie kształcenia ustawicznego przedsiębiorców i ich pracowników, m.in. w zawodach deficytowych lub w związku z zastosowaniem w firmach nowych procesów, technologii i narzędzi pracy.
4. Efektywne zarządzanie migracją zarobkową, w tym monitorowanie bieżącego zapotrzebowania wśród pracodawców z regionu na zatrudnienie pracowników z państw trzecich o poszukiwanych kwalifikacjach oraz wsparcie w procesie integracji zawodowej.
5. Współdziałanie z pracodawcami, instytucjami i partnerami rynku pracy na rzecz tworzenia korzystnych warunków do pracy, rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu oraz tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, z uwzględnieniem specyfiki wewnątrzregionalnej oraz potrzeb na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji.
6. Badanie rynku pracy w zakresie aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania na zawody, kompetencje i nowe umiejętności (Barometr zawodów; opiniowanie kierunków kształcenia, badanie zapotrzebowania na zawody w regionie).

Priorytet - Aktywizacja niewykorzystanych zasobów regionalnego rynku pracy zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami.

W kontekście starzenia się społeczeństwa szczególnego znaczenia nabiera konieczność aktywizacji grup, w których widoczny jest największy, niewykorzystany potencjał - kobiet, osób powracających na rynek pracy po opiece nad dzieckiem, osób młodych (do 30 r.ż.), długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób biernych zawodowo. Aby zapobiec obciążeniu systemu zabezpieczeń społecznych ważnym wyzwaniem staje się także aktywizacja osób 50+, aby jak najdłużej pozostawały one aktywne zawodowo. W regionie polityka ta będzie realizowana m.in. poprzez wykorzystanie całego wachlarza dostępnych instrumentów i narzędzi, które umożliwiają wprowadzenie i zatrzymanie na rynku pracy wymienionych grup.

Jak wskazują badania jedną z najbardziej skutecznych form aktywizacji jest dofinansowanie samozatrudnienia podejmowanego przez osoby bezrobotne. Stąd ważne jest dalsze promowanie postaw przedsiębiorczych, szczególnie wśród osób młodych. W aktywizacji i integracji społecznej osób w trudnej sytuacji szczególną rolę odgrywają podmioty ekonomii społecznej.

Aby w pełni dostosować działania do zmieniających się potrzeb rynku pracy, trwają działania związane ze zmianą przepisów prawnych dotyczących publicznych służb zatrudnienia i ochotniczych hufców pracy. W wykazie prac legislacyjnych rządu opublikowano projekt ustawy o aktywności zawodowej, która planuje m.in. poszerzenie grupy klientów urzędów pracy o osoby bierne zawodowo i wprowadzenie nowych form pomocy¹⁹.

Priorytet ten obejmować będzie takie działania jak:

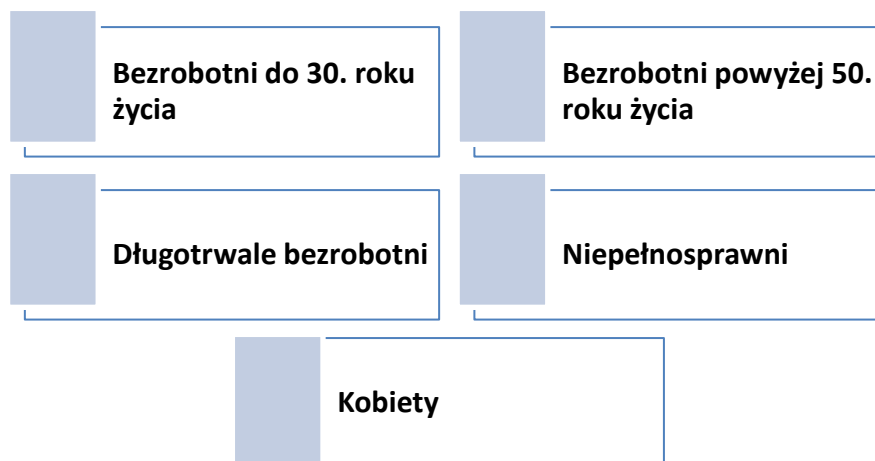
1. Wspieranie w pokonywaniu istniejących barier w dostępie do miejsc pracy oraz działania na rzecz promowania rozwoju kariery zawodowej - w szczególności kobiet, osób powracających na rynek pracy po opiece nad dzieckiem, osób młodych (do 30 r.ż.), długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób biernych zawodowo.
2. Zachęcanie do wydłużenia aktywności zawodowej, w szczególności osób 50+.
3. Wspieranie samozatrudnienia i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości (w tym podmiotów ekonomii społecznej) - pobudzanie i rozwijanie potencjału osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej.
4. Wzrost efektywności działań publicznych służb zatrudnienia oraz innych instytucji działających w obszarze rynku pracy, w szczególności poprzez doskonalenie kwalifikacji i kompetencji ich pracowników w celu podniesienia jakości świadczonych usług.
5. Podnoszenie jakości pracy doradców zawodowych i pośredników pracy, w tym doskonalenie ich kompetencji i poszukiwanie innowacyjnych metod pracy.

---

¹⁹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12364850/katalog/12917052>

6. Priorytetowe grupy osób

W 2023 r. podobnie jak w latach poprzednich, głównymi beneficjentami pozostaną osoby bezrobotne oraz bezrobotni znajdujący się w szczególnej sytuacji na rynku pracy:

Są to osoby bezrobotne nie tylko w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, ale też grupy bezrobotnych niezarejestrowane w powiatowych urzędach pracy oraz osoby bierne zawodowo, które przy efektywnym wsparciu mogą wejść na rynek pracy i podjąć zatrudnienie.

Bezrobotni do 30. roku życia

Młodzi ludzie, których znaczenie społeczne na rynku pracy jest niezwykle istotne, nadal powinni pozostać grupą priorytetową na regionalnym rynku pracy. Dzięki działaniom aktywizacyjnym, sytuacja tej grupy bezrobotnych uległa niewielkiej poprawie – w ostatnich latach udział młodych w strukturze bezrobocia na Warmii i Mazurach zmniejszył się do poziomu 26,5%. Pozytywnie prezentują się także dane dotyczące wskaźnika zatrudnienia według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – w II kw. 2022 r. wskaźnik wyniósł 80,4% (tj. o 0,2 pkt proc. więcej niż w II kw. 2021 r.)²⁰. Mimo trendów spadkowych w bezrobociu rejestrowanym nadal ponad ¼ bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim to osoby do 30. roku życia.

Ze sprawozdania Komisji Europejskiej wynika, że to właśnie osoby młode najbardziej dotknęła utrata miejsc pracy z powodu skutków gospodarczych COVID-19. Powodem tej sytuacji może być fakt, że z pracownikami w tej grupie wiekowej, dużą część umów o pracę zawiera się na czas określony. Jak wynika z raportu osoby młode są także przeciętnie bardziej narażone na trudną sytuację społeczną i finansową, a ich dochód już przed pandemią był mniej stabilny niż dochód starszych pracowników²¹.

Potrzebę rozwijania działań na rzecz młodych osób, w tym podnoszenia ich świadomości w dziedzinie praw pracowniczych dostrzega wiele instytucji, np. Państwowa Inspekcja Pracy w latach 2022-2024 w ramach swoich zadań PIP planuje realizację ogólnopolskiej kampanii

²⁰ Aktywność ekonomiczna ludności w województwie warmińsko-mazurskim w 2 kwartale 2022 r., Urząd Statystyczny w Olsztynie. Dane obejmują osoby do 34 roku życia

²¹ https://poland.representation.ec.europa.eu/news/mlodzi-najbardziej-dotknieni-przez-covid-19-2022-07-13_pl

społecznej, uwzględniającej szkolenia dla uczniów i studentów w placówkach oświatowych oraz w środkach masowego przekazu ²².

Bezrobotni powyżej 50. roku życia

Grupą priorytetową w 2023 roku pozostają osoby powyżej 50. roku życia. Zachodzące transformacje społeczno-gospodarcze, sprawiają, iż wydłużanie aktywności zawodowej stanie się wkrótce koniecznością. Według danych BAEL, w naszym województwie w II kw. 2022 roku, w porównaniu do stanu sprzed roku liczba biernych zawodowo w tym przedziale wiekowym nieznacznie zmniejszyła się, nadal jest to jednak populacja licząca 304 tys. osób. Starzenie się społeczeństwa i grożący brak rąk do pracy powoduje potrzebę dalszego promowania podejmowania oraz pozostawania w zatrudnieniu osób 50+. Mimo wielu trudności, z którymi mierzą się osoby starsze na rynku pracy, wzrosło wykorzystanie ich potencjału. Wskaźnik zatrudnienia w regionie w ostatnim roku zwiększył się o 1,1 pkt proc. (z 24,9% w II kw. 2021 do 26,0% w II kw. 2022 r.) zaś współczynnik aktywności zawodowej odnotował wzrost o 1,3 pkt proc. (z 25,4% w I kw. 2021 r. do 26,7% w II kw. 2022 r.).

Długotrwale bezrobotni

W sytuacji zmniejszających się zasobów pracy i trudności pracodawców ze znalezieniem pracowników, szczególne znaczenie ma aktywizacja długotrwale bezrobotnych, którzy stanowią 49,0% ogółu osób zarejestrowanych w urzędach pracy w naszym regionie. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że blisko połowa długotrwale bezrobotnych stanowią osoby w wieku 18- 44 lata, które są potencjalnie w okresie swoich najwyższych możliwości zawodowych. Planując działania dla tej grupy należy również wziąć pod uwagę to, że są to często osoby z niskim wykształceniem (36,0% długotrwale bezrobotnych); niskim stażem pracy (27,8% osób posiada staż pracy od 1 do 5 lat, a 21,7% - do roku). Sześć na dziesięciu długotrwale bezrobotnych w naszym regionie to kobiety (kobiety stanowią 61,8% długotrwale bezrobotnych).

Niepełnosprawni

Grupą szczególnie narażoną na wykluczenie społeczne są osoby z niepełnosprawnościami, dla których możliwości podjęcia pracy są często ograniczone. Tymczasem aktywność zawodowa jest jednym z najlepszych sposobów na poprawę jakości życia tych osób. Na warmińsko-mazurskim rynku pracy w I połowie 2021 r. sytuacja osób niepełnosprawnych uległa nieznacznej poprawie, współczynnik aktywności w 2021 r. ukształtował się na poziomie 16,4% (wobec 14,3% w 2020 r.), co jednak nadal plasuje region Warmii i Mazur na przedostatnim miejscu w ogólnej klasyfikacji województw. Niższy współczynnik odnotowano tylko w województwie lubelskim – 13,8%²³.

Kobiety

Wyniki analiz sytuacji na rynku pracy pokazują, że do osób wymagających wzmożonego wsparcia należy zakwalifikować również kobiety. Sytuacja kobiet mierzących się z problemem bezrobocia jest bardziej złożona niż sytuacja bezrobotnych mężczyzn. Kobiety dużo częściej rezygnują z pracy na rzecz wykonywania obowiązków domowych, opieki nad dziećmi (czy

---

²² Program działania PIP na rok 2022 oraz na lata 2022-2024, Państwowa Inspekcja Pracy

²³ W momencie opracowywania dokumentu brak danych za 2022 r.

osobami zależnymi) tracąc możliwość aktywnego rozwoju zawodowego. W III kw. 2022 r. liczba kobiet biernych zawodowo w regionie wyniosła 288 tys., co stanowiło 61,3% osób nieaktywnych na rynku pracy.

Również inne wskaźniki określające aktywność ekonomiczną mieszkańców naszego województwa są mniej korzystne dla kobiet niż mężczyzn. Współczynnik aktywności zawodowej dla kobiet w III kw. 2022 r. wyniósł 47,8% (przy 64,9% wskaźniku dla mężczyzn), a wskaźnik zatrudnienia ukształtował się na poziomie 46,7% (wobec 62,6%).

Kobiety stanowią także ponad 54% bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy.

Omówione powyżej grupy w 2023 roku traktowane będą jako grupy priorytetowe. Jednak niezależnie od tego, adresatami działań polityki rynku pracy pozostają wszystkie osoby, których wsparcie jest zgodne z kryteriami dostępu określonymi przez odpowiednie akty prawne lub dokumenty programowe. Z różnorodnych form wsparcia będą mogli również korzystać pracodawcy oraz ich pracownicy.

7. Zarządzanie realizacją RPDZ w 2023 roku

7.1. Główne źródła finansowania

Zadania znajdujące swoje odbicie w *Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2023*, finansowane będą z następujących źródeł:

1. Środki krajowe:
  - a. budżet państwa,
  - b. budżet jednostek samorządu terytorialnego,
  - c. fundusze celowe, w tym: Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.
2. Środki zagraniczne - środki Europejskiego Funduszu Społecznego.

Podstawowym źródłem finansowania będą środki Funduszu Pracy przyznane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w oparciu o algorytm. Limit przyznany na 2023 r. dla województwa warmińsko-mazurskiego przeznaczony na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej wynosi 151 349 294,04 zł – o 45 779 438,82 zł mniej niż przyznano nam w 2022 r. (spadek o 23,2%). W ramach przyznanego limitu kwota 90 391 223,00 zł ustalona została na realizację projektów współfinansowanych z EFS+. Dla porównania na finansowanie projektów w ramach EFS w 2022 r. otrzymaliśmy 87 768 764,00 zł, a więc o 2 622 459,00 tj. o 3,0% mniej niż wynosi limit na 2023 r.

Na realizację zadań fakultatywnych (należą do nich m.in. koszty wezwań, zawiadomień, przekazywania świadczeń; koszty badań i analiz rynku pracy; koszty systemu teleinformatycznego itp.) region otrzymał 9 605 579,61 zł (o 168 323,74 zł, tj. o 1,8% więcej niż przed rokiem). Środki przyznane na finansowanie zadań realizowanych przez samorząd

województwa wynoszą 731 396,62 zł i są o 6,3% (o 43 484,86 zł) wyższe niż te którymi dysponujemy w tym roku²⁴.

W ciągu roku istnieje ponadto możliwość pozyskania dodatkowych środków Funduszu Pracy z rezerwy ministra właściwego ds. pracy na realizację zadań uwzględniających bieżącą sytuację na rynku pracy. Powiatowe urzędy pracy co roku korzystają z takiej możliwości.

Źródłem finansowania działań realizowanych w obszarze rynku pracy będą również środki unijne programu *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027*. W ramach Programu województwo warmińsko-mazurskie może liczyć na niemal 1,8 mld euro (UE). W 2023 roku planowane są w szczególności nabory projektów powiatowych urzędów pracy, w których oferowane będzie kompleksowe wsparcie osób pozostających w rejestrach urzędów pracy, konkursy na projekty dotyczące poprawy sytuacji zawodowej tzw. ubogich pracujących oraz konkursy dotyczące wsparcia osób zwalnianych z zakładów pracy, którym oferowane będą odpowiednie formy wsparcia w celu poprawy ich sytuacji na rynku pracy.

Wydzieloną część Funduszu Pracy stanowią środki na realizację zadań w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Podstawowy limit środków dla województwa warmińsko-mazurskiego na 2023 rok wynosi 7 494,0 tys. zł (o 1 396,0 tys. zł, tj. o 22,9% więcej niż przed rokiem). Środki te będą wydatkowane zgodnie z priorytetami ustalonymi przez Ministra, przede wszystkim na:

- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego skierowane do pracodawców zatrudniających cudzoziemców.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego w związku z zastosowaniem w firmach nowych procesów, technologii i narzędzi pracy.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego w zidentyfikowanych w danym powiecie lub województwie zawodach deficytowych.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego dla nowozatrudnionych osób (lub osób, którym zmieniono zakres obowiązków) powyżej 50 roku życia.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem oraz osób będących członkami rodzin wielodzietnych.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego osób poniżej 30 roku życia w zakresie umiejętności cyfrowych oraz umiejętności związanych z branżą energetyczną i gospodarką odpadami.

Po zaangażowaniu wszystkich środków KFS pochodzących z tzw. limitu podstawowego, powiatowe urzędy pracy mogą występować o dodatkowe środki KFS na realizację wniosków, które są zgodne z priorytetami przyjętymi przez Radę Rynku Pracy²⁵.

---

²⁴ Podział środków Funduszu Pracy przedstawiony został w oparciu o pismo MRiPS znak DF-I.6020.35.10.2022.JC z dnia 28 listopada 2022 r. Kwoty, o których mowa w piśmie są limitami wstępnymi i obowiązują do czasu ustalenia ostatecznych kwot na podstawie ustawy budżetowej na rok 2023

²⁵ W 2022 r. powiatowe urzędy pracy na realizację zadań KFS pozyskały dodatkowo 1 322,3 tys. zł.

W 2023 r. są nimi:

- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego pracowników Centrów Integracji Społecznej: Klubów Integracji Społecznej, Warsztatów Terapii Zajęciowej, Zakładów Aktywności Zawodowej, członków lub pracowników spółdzielni socjalnych oraz pracowników zatrudnionych w podmiotach posiadających status przedsiębiorstwa społecznego wskazanych na liście/rejestrze przedsiębiorstw społecznych prowadzonym przez MRiPS.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego w obszarach/branżach kluczowych dla rozwoju powiatu/ województwa wskazanych w dokumentach strategicznych/planach rozwoju.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego instruktorów praktycznej nauki zawodu bądź osób mających zamiar podjęcia się tego zajęcia, opiekunów praktyk zawodowych i opiekunów stażu uczniowskiego oraz szkoleń branżowych dla nauczycieli kształcenia zawodowego.
- ✓ Wsparcie kształcenia ustawicznego osób, które mogą udokumentować wykonywanie przez co najmniej 15 lat prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a którym nie przysługuje prawo do emerytury pomostowej.

Wskazane wyżej źródła finansowania nie wyczerpują katalogu wszystkich dostępnych, stanowią jednak najbardziej powszechne i otwarte dla różnych podmiotów realizujących działania w obszarze rynku pracy.

7.2. Monitoring RPDZ na 2023 rok

Monitoring *Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia w województwie warmińsko-mazurskim na 2023 rok* służyć będzie odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu osiągnięty został prognozowany wskaźnik określający poziom bezrobocia oraz wskaźnik zatrudnienia i współczynnik aktywności zawodowej. Dodatkowo przeprowadzona zostanie analiza wskaźników określonych w załączniku.

Monitoring zostanie zrealizowany przez Wydział Polityki Rynku Pracy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie na podstawie danych i informacji z ogólnodostępnych baz i sprawozdań (WUP, GUS). Powinny one dotyczyć całego okresu realizacji RPDZ (dane roczne), z uwzględnieniem ich dostępności na moment realizacji monitoringu, jednak w przypadku gdy dane roczne nie będą dostępne, dopuszcza się możliwość wykorzystania danych za trzeci kwartał 2023 roku (bądź wcześniejszych). Sprawozdanie z monitoringu wykonania RPDZ na 2023 rok, będzie stanowić część oceny sytuacji na rynku pracy i zostanie przygotowany w pierwszym półroczu 2024 roku.

Załącznik 1. Wskaźniki monitoringu RPDZ na 2023 rok

Wyszczególnienie	Źródło informacji
Stopa bezrobocia rejestrowanego	GUS
Stopa bezrobocia wg BAEL	GUS
Napływ do bezrobocia	WUP
Odływ z bezrobocia	WUP
Liczba ofert pracy	WUP
Wskaźnik udziału niesubsydiowanych ofert pracy w ogólnej liczbie ofert	WUP
Liczba osób bezrobotnych, które podjęły pracę	WUP
Liczba osób bezrobotnych, które odbyły staże zawodowe	WUP
Liczba osób bezrobotnych, podejmujących działalność gospodarczą przy wsparciu Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego	WUP
Liczba osób, które odbyły przygotowanie zawodowe dorosłych	WUP
Pracujący wg BAEL	GUS
Udział wybranych grup bezrobotnych w strukturze regionalnego bezrobocia: – bezrobotni do 30 roku życia – bezrobotni powyżej 50 roku życia – długotrwale bezrobotni – bezrobotni niepełnosprawni – bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych – bezrobotni zamieszkali na wsi – kobiety	WUP
Współczynnik aktywności zawodowej/wskaźnik zatrudnienia/stopa bezrobocia: – kobiet – mieszkańców wsi – osób w wieku 15-24 lata – osób w wieku 25-34 lata – osób w wieku 55 lat i więcej	GUS
Liczba biernych zawodowo, w tym kobiet	GUS
Wydatki z Funduszu Pracy na promocję zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizację bezrobotnych	WUP
Wydatki z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus	WUP
Efektywność zatrudnieniowa	WUP